بوغدا ئابدۇللا

يەلكەن

شىنجاڭ ياشلار نەشرىياتى

1983

بوغدا ئابدۇللا

يەلكەن

(شېئىر ۋە داستانلار)

شىنجاڭ ياشلار نەشرىياتى

يەلكەن

*

شىنجاڭ ياشلار نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى قۇرۇلۇش كوچا 9 - قورا)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇدىدا بېسىلدى
ئۆلچىمى: 1092 × 787 مم، 32 كەسلەم، باسما تاۋىقى: 5,875
1983 - يىل 9 - ئاي 1 - نەشرى
1983 - يىل 9 - ئاي 1 - بېسىلىشى
كىتاب نومۇرى: M10124·66
سانى: 1 — 6,800
باھاسى: 35 پۇڭ

نەشرىياتتىن

يولداش بوغدا ئابدۇللا 1941 - يىلى 11 - ئاينىڭ 5 - كۈنى تىجارەتچى ئائىلىسىدە تۇغۇلغان. 1950 - يىلدىن 1960 - يىلغىچە ئۈرۈمچى 2 - دارىلمۇئەللىمىن قارمىقىدىكى باشلانغۇچ مەكتەپتە ۋە ئۈرۈمچى تەجرىبە ئوتتۇرا مەكتەپتە ئوقۇغان، 1960 - يىلدىن 1965 - يىلى 9 - ئايغىچە شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ جۇڭگو تىل - ئەدەبىيات پاكولتېتىنىڭ ئۇيغۇر تىل - ئەدەبىياتى كەسپىدە ئوقۇغان ۋە ئوقۇش پۈتتۈرۈپ، شۇ مەكتەپنىڭ ئىرقۇتقۇچىلىقىغا تەيىنلەنگەن. ئۇ، هازىر شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى جۇڭگو ئەدەبىياتى پاكولتېتىنىڭ لىكتورى.

بوغدا ئابدۇللانىڭ ئەدەبىي ئىجادىيەت پائالىيىتى، ئۇنىڭ 1954 - يىلى سېنتەبىردە «شىنجاڭ ياشلىرى» گېزىتىدە ئېلان قىلىغان «دىخان قىزلىرى هەققىدە قوشاق» ماۋزۇلۇق شېئىرىي ئەسىرى بىلەن باشلانغان. شائىرنىڭ هازىرغىچە 200 پارچىدىن ئارتۇق شېئىرىي ئەسىرى، 8 پارچىدىن ئارتۇق باللادا، داستانى ۋە «باهار غۇنچىلىرى» ناملىق 1 - شېئىرلار توپلىمى (1978 - يىلى شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلىغان) كىتاپخانلار بىلەن يۈز كۆرۈشتى. ئۇنىڭ بىر قىسىم ئەسەرلىرى كەڭ كىتاپخانلارنىڭ قىزغىن ئالقىشىغا، ئەدەبىي ئوبزورچىلارنىڭ ياخشى باهاسىغا ئېگە بولدى، 30 پارچىغا يېقىن ئەسىرى خەنزۇ تىلىغا تەرجىمە

قىلىنىپ ئېلان قىلىنىدى، 1979 - يىلى «گۈلدەستىخان» ناملىق داستانى، 1980 - يىلى «يۈرەك لىرىكىسى» ناملىق شېئىرى ئايرىم - ئايرىم ھالدا بىرىنچى دەرىجىلىك مۇكاپاتقا ئېرىشتى.

يولداش بوغدا ئابدۇللا، ھازىرقى زامان ئۇيغۇر شېئىرىيىتىدە بەلگىلىك تەسىرى بار لىرىك شائىرلاردىن بىرى بولۇپ قالدى. ئۇ، ئىجادىيەتتە تىرىشچان ۋە قاتتىق تەلەپچان، شۇنداقلا ئۇ كىشىلىك ئەخلاقتا ۋە ئىجادىيەت ئىستىلىدا ياخشى بولۇپ، كەڭ كىتابخانلارنىڭ ھۆرمىتىگە ئىگە. سوتسىيالىستىك رىياللىق بىلەن كوممۇنىستىك غايىنى، ئوبيېكتىپ تۇرمۇش تەسىراتى بىلەن قىزغىن لىرىك شېئىرىي ھېسسىياتنى بىرلەشتۈرۈپ، مەزمۇن ۋە شەكىل ئامىللىرىدا كىتابخاننى مەپتۇن قىلىدىغان شېئىرىي كەيپىيات يارىتىش — شائىر ئەسەرلىرىنىڭ ئاساسىي ئالاھىدىلىكى.

شائىرنىڭ ھۆرمەتلىك كىتابخانلارغا تەقدىم قىلىۋاتقان «يەلكەن» ناملىق بۇ كىتاۋى، ئۇنىڭ 2 - شېئىرلار توپلىمى. توپلام، ئۇنىڭ يېقىنقى يىللاردا ئىجات قىلغان شېئىر، باللادا، داستانلىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. شائىر بۇ ئەسەرلىرىدە زامانىمىز كىشىلىرىنىڭ شېئىرىي ئوبرازىنى يارىتىپ، جۇشقۇنلۇق ھېسسىيات، كۆركەم، گۈزەل مەنىلىك تىل، يېقىملىق، ئاممىباپ ۋە يېنىك بەدىي ۋاستىلەر ئارقىلىق، ئۇلارنىڭ لىرىك تۇيغۇلىرىنى، كەلگۈسى پارلاق دۇنياغا بولغان غايىۋى ئىنتىلىشىنى يارقىن ئىپادىلەپ بېرىدۇ.

ھازىر، يولداش بوغدا ئابدۇللا تېخىمۇ زور تىرىشچانلىق، يەنىمۇ يۈكسەك تەلەپچانلىق بىلەن ئىجادىي ئىزلىنىپ، يېڭى - يېڭى تېمىلار ئۈستىدە قىزغىن ئىشلىمەكتە.

1983 - يىل 4 - ئاي.

مۇندەرىجە

شېئىرلار

يەلكەن 3
زەڭگەر كۆڭلۈك ئاستىدا 4
گۈلنى تاشلىمادىلار 5
ئۈچ مېتىر 6
دېڭىز 7
تيانشانغا 8
مېھرىم ھەمرايىڭ بولسۇن 12
چۆلدىكى تاش 13
مەجنۇنتالنىڭ تېگىدە 14
دەريا ۋە ئەۋلات 15
ۋەتەن قوشىغى 19
شوخ بالىلارغا 20
ئانىجان، ئانىجان ياشىغىن ئۇزاق! 24
ئوغلۇمغا جاۋاب 27
پارچە 27
ئانا يەر 28
ماۋزۇسىز 29
يولدا 29
پىل يىغلايدۇ 30

سۇمرۇغ دەرىخى 31
تاك ئاقاردى 32
ماڭا قەلەم بېرەمسەن؟! 33
ماۋزۇسىز 34
دېڭىز ئۈستىدىكى چۈش 35
جىلغىدىن چوققىلارغا 36
شاخلاردىن يۇلتۇزلارغا 38
ئەيىپ ئەتمەڭلار 40
ئالما 42
تاغلارنى قۇچاقلاپ 43
كايىما ئانا 48
ئەينەك يەكلىسە 49
پەشتاق 50
ئانا 51
پارچە 57
ئۇسما 58
چاشقان شۇنداق دەيدىكەن 59
تەر 60
چىغ بوستان 61
تاش ئادەملەر 62
ئىدىقۇت يوللىرى 64
تۇرپان قەسىدىسى 68
گۈل ۋە مۇقامچى 73
ئىلى سېكىللىرى 76

داستانلار

چوغلۇق باللادىسى 83
گۇلدەستىخان 92
مەلىكە ئامانىسا! 140
يېتىم قىز ھەققىدە چوچەك 171

شېئىرلار

يەلكەن

چايقىلىپ، قاتمۇ ـ قات مىڭغىشەر دولقۇن،
شاۋقۇنلار ئەۋجىدە، دېڭىز بىپايان.
ئاداشماس قايناملار ئىچىدە يەلكەن،
يامغۇرلار توكۇلۇپ، گۈكىرىسە بوران.

مەگەر سەن ئىستىسەڭ ئۇتۇق ۋە مۇرات،
پاراسەت، شىجائەت يەلكىنىڭنى ياي.
سوييۇملۇك جاناندەك ئەنە ساھىلدا،
شان ـ شەۋكەت دەر ساڭا: كەل بىر قۇچاقلاي!

1980 ـ يىل 1 ـ ئاينىڭ 31 ـ كۈنى.

زەڭگەر كۆنلۆك ئاستىدا...

زەڭگەر كۆنلۆك ئاستىدا،
بىر ئوغۇل ھەم قىز بالا.
گۈلدۈرمۇ يوق دەھشەتلىك،
يامغۇرمۇ يوق ئاز ـ تولا.

زەڭگەر كۆنلۆك ئاستىدا،
بىر ئوغۇل ھەم قىز بالا.
كويدۇرگۈدەك ئىسسىق يوق،
بۇ كۆڭلەردە ئانچىلا.

زەڭگەر كۆنلۈك ئاستىدا،
بىر ئوغۇل ھەم قىز بالا.
بىرى نازۇك چىچەكتۇر،
بىرى ئاڭا مۇپتىلا.

1980 ـ يىل 3 ـ ئاي، كۆنمىڭ.

گۈلنى تاشلىماڭلار...

گۈلنى تاشلاپ تۇپراققا،
كەتتى بىرسى يىراققا.
كورۇپ باغۋەن "ھەي!..." دىدى،
ئۇن يەتمىدى ئۇزاققا.

گۈلنى تاشلاپ تۇپراققا،
كەتتى بىرسى يىراققا.
گۈل دىگەننى، تەلمۈرگەن —
قىسار مەيدە، قۇلاققا.

گۈلنى تاشلاپ تۇپراققا،
كەتتى بىرسى يىراققا.
نادان گۈلنى نە بىلسۇن،
دەسسىمەستىن ياناتاققا!

1980 ـ يىل 3 ـ ئاي، كۆنمىڭ.

ئۈچ مېتىر

قىز كېلىدۇ ئالدى كوچىدىن،
ئارقىسىدىن كېلەر يىگىتى.
ئارىلىقىدا پەقەت ئۈچ مېتىر،
تەڭ ماڭغىلى يوق ھېچ جۈرئىتى.

ئۆتكۈنچىدۇر دەيدۇ كىم كۆرسە،
ھېس قىلمايدۇ زادى ھېچبىر سىر.
لېكىن، ئەسلى ئىككى يۈرەكتە —
يىراقلىق يوق بىر مىللىمېتىر.

1979 - يىل 6 - ئاينىڭ 7 - كۈنى.

دېڭىز

پاراخوتتىمەن — پولات سۇپىدا،
يېپىنچا قىلىپ يامغۇرلۇغۇمنى.
شاۋقۇن سالار تىنىمسىز دولقۇن،
بايقىغاندەك جىمغۇرلۇغۇمنى.

چاچراپ چىققان سۇ ئۈنچىلىرى،
يۈزۈم يۇيار، ئاھ، راھەت — سالقىن.
خىيالىممۇ يۇيۇلدى بىللە،
تۇغۇلغاندەك بولدۇم قايتىدىن!

1967 - يىل 5 - ئاي، دوڭخەي دېڭىزى ئۈستىدە.

تىيانشانغا

بۇ ھايات ئىچىنى ساڭا بەردى نام،
زامانلار شۇ تاجىنى تاقاپ كەلمەكتە.

ئانىلار ئانىسى — تىيانشان ئانا،
ناخشىچى ئوغلۇڭمەن — ئۆزەڭنى تارتقان.
ناخشىسىز كېچىپتۇ قاچان بىر كۈنۈم،
مەن ئاشۇ ئۆدۈمنى يوگەكتە تاپقان.

ئانىجان ئاق روۋال ھۆرمىتى ئۈچۈن،
ئانىجان ئاق سۈتۈڭ قىممىتى ئۈچۈن،
سۆيگۈمنىڭ جامىنى ئىككى قولۇمدا —
تۇتىمەن، ئايىغىڭ بەركىتى ئۈچۈن.

ئۆپەي مەن ئىزىڭنى تۇتىيا قىلىپ،
بىر جانىنى سەن ئۈچۈن مىڭ پىدا قىلىپ،
قارايۈز بولمامدىم سېنى خارلىسام،
ئۆتەرمەن ئىشقىڭنى سۇ، ھاۋا قىلىپ.

تىيانشان دەردىمگە بىر ئۆزەڭ شاھىت،
تىيانشان بەختىمگە بىر ئۆزەڭ ھەغدا.

ئاقارغان چېچىمغا قاراپ بىر زامان،
كۆزۈڭگە لىققىدە ياش ئالغىنىڭدا:

پۇخادىن چىققىچە دەرت توككۇم كەلدى،
ئالدىڭدا ھوكۇرەپ يىغلىغۇم كەلدى.
تۆت تامنى شۇ دەمدە گۇۋاچى قىلىپ،
ئانا! دەپ بويىنۇڭغا ئېسىلغۇم كەلدى.

تىيانشان سەن نەدە؟ ئۇ چاغ مەن نەدە؟
قاراڭغۇ زەي ئۆيگە بەنت ئەيلىگەن.
ئىشىكىمنىڭ سىرتىدا ھۇۋلاپ زىمىستان،
باغرىمنى جەھەننەم ئوتى ئورتىگەن!

چاپانغا ئويۇندى، بىزلەرگە قىيىن،
يىگىمنى دەسسەپ تىك تۇرغاندەك بولدۇم.
ھەقىقەت ئاسمىنى، ساڭا تىكتىم كوز،
ھوكىرەپ تۇرغان شىر كۆچىگە تولدۇم.

. . .

بىر كېچە...
كوزۇمگە كەلمىدى ئۇيقۇ،
غازاڭلار سارغايغان كەچكۈز ئاخشىمى.
كوچىدىن بىر غېرىپ يولۇچى ئوتتى،
يۈرەكنى تىترىتىپ، ئېيتىپ ناخشىنى....

دەر ئىدىم: ناخشىنى مەنمۇ ئېيتقانمۇ؟!
شۇلاردەك كوچىدا يۈرۈپ باققانمۇ؟!
ئەركىنلىك!

قۇياشنىڭ ھاياتلىق نۇرى!
سەن تۈگەپ، يوگىمەچ قالغان زامانمۇ؟!

ياخشىلار تەمشەلسە ئۇچاي دەپ ئەمدى،
توسسا ئالدىنى قاپ - قارا بوران.
قاناتلار يۇلۇنسا، سۇندۇرۇلسا ھەم.
بۇ قارا تەقدىرگە ئەقلىم لال - ھەيران.

تىيانشان يىراقتا — سۈكۈتتە ئىدىڭ،
قارلىرىڭ بېلىڭگە چىككەن ئېقەڭدى.
باغرىڭدىن تامچىلار تامچىيتتى بىر - بىر،
بۇ سىنىڭ ئىچىڭدە يىغلىغىنىڭتى.

ئەللەرنىڭ دەردىگە كۆلسە قاي تەلۋە،
ئۆزىگە كېلەركەن تاڭلا - ئەتىسى.
ئەللەرگە خىيانەت قىلسا نائەھلى،
كومۇكسىز قالاركەن ھەتتا قەۋرىسى.

قەھرىلىك پايتەخت تارتقاندا نەرە،
خارابە ئۈستىدە تۈگەشتى ھىرقۇش.
سۇ ئاققان ئېرىقتا ئاقمادۇ ئاخىر،
تاڭ ئاتماس، يۇلتۇزسىز كېچىلەرگە خوش!

تىيانشان سىنىڭدىن مەشرەپ ئايلانسۇن،
ھەجەپمۇ تۇتقاندى مەشرەپ خۇمارى.
ئۇيغۇرلار مەشرەپكە تۈغۈلغان خەقمىز،
سۇ ئىچەر ئۈنىڭدىن كوڭۇل - گۈلزارى.

مۇقاملار ئەۋجىدە، كەيپىم شىرسىمان،
كوزۈمنى يۇمغانچە ئاڭلايمەن مەرغۇل.

نەقىسىمەت، نە ھالنى كوردۇم شۇ تاپتا،
مەن ئېيتاي، تىيانشان ئەي 30 ئوغۇل.

"كوزۈڭ ئاچ!" دىگەندەك كەلدى بىر ئاۋاز،
قارىسام، بىر زاتكى ھىلىلە كوينەك.
ئۆزۈگى تىللا كوز، بوكى تەتىللا،
گۈل يۈزى تاغلاردىن ئورلىگەن ئايدەك.

ئىنسانمۇ؟ ئاسماندىن چۈشكەن پەرىزات،
ئالدىدا تىلىممۇ قولاشماس سوزگە.
ئىسمىنى ئۆگەتتى ئامانىسا، دەپ،
مۇقاملار ئىلاھى ئەسسالام سىزگە!

جۇر! دىدى قولۇمدىن كەتتى يېتەكلەپ،
گويا كۆك لاچىندەك ئۇچتۇق ئىككىمىز.
بۇلۇتلار ئېقىمى قالدى نەلەردە،
بىلمىدىم، ئەرشمۇ چىقار يېرىمىز.

تىيانشان تۇپەڭدە ئايلاندۇق تىنماي،
چوغلۇقلار، سەبدەلەر ئېچىلغان تەگشى.
ئاپىرىن ئاسماننى تىرىگەن قارىغاي،
سۇغا - سۇ قوشۇلغان، شوخ شاقىرىشى.

لەپپىدە چوققىلار ئۈستىگە قوندۇق،
مۇقامدىن ئۇسۇللار، ئۇسۇلدىن مۇقام.
شىلدىرلاپ كەتسە گەر قوناق شاخلىرى
شۇنىڭغا ئوينىغان ئۇسۇللار تامام!

1980 - يىل 9 - ئاينىڭ 14 - كۈنى ئۈرۈمچى.

مېھرىڭ ھەمرايىڭ بولسۇن

بوستانلارنى ئارىلايمەن،
سەر خىل گۈلنى تاللايمەن.
گۈلدەستەمنى تىزغاندا،
يارىم سېنى ئويلايمەن.

ئېلىپ بارسۇن شاماللار،
گۈللەرنىڭ ئىپارىنى.
ئېلىپ بارسۇن تورنىلار،
كۆڭلۈمنىڭ باھارىنى.

كەزسەڭ دەشتى - باياۋان،
مېھرىم ھەمرايىڭ بولسۇن.
سەن يىراقتا سېغىنساڭ،
گۈللەر نىگاھىم بولسۇن.

1978 - يىل 8 - ئاينىڭ 29 - كۈنى.

چۆلدىكى تاش

— چۆلدىكى چەكچىلەرگە

قاقاس چۆلدە باغرىڭ يالىڭاچ،
ئاپتاپ سېنى كويدۇرەر كۈندۈز.
گاھ توپىدە ئايلىنار قۇيۇن،
پەسىل ئاتلاپ چىرماپ ئالار مۇز.

ساڭا ئەزىز بولغاچ بۇ دىيار،
چىدامىڭ بار يۇلغۇن سىياقلىق.
تۈن قىزلىرى — يۇلتۇز سىرداشىڭ،
كوز قىسىدۇ قىلىپ ئامراقلىق!

1981 - يىل 5 - ئاينىڭ 27 - كۈنى.
شىمەندىن ئۈرۈمچىگە كېتىۋېتىپ يولدا.

مەجنۇن تالنىڭ تېگىدە ...

مەجنۇن تالنىڭ تېگىدە،
كورۇپ قالدىم مەن سېنى.
قولۇڭدا بار قىزىلگۈل،
كىمگە ئۇزدۇڭ سەن ئۇنى؟!

بولۇپ شۇنچە ئىنتىزار،
كوك ئاسمانغا قارايسەن.
شىلدىرلىغان سۇلاردىن،
يار ۋەسلىنى سورايسەن.

ئايەۋ چىقتى قېيىقتەك،
قىزچاق سېنى سالاي دەپ.
ئارىغىڭنىڭ قېشىغا،
ئۇزەم ئېلىپ باراي دەپ.

ياردىن كوڭلۇڭ قالمىسۇن،
ئىشلەپ قالدى بۇ كېچە.
ئەل ئۇچۇن توكۇپ تەرنى
ساڭا سۇنار گۈل - غۇنچە.

1979 - يىلى 12 - ئاينىڭ 11 - كۇنى.

دەريا ۋە ئەۋلات

ئۇچۇرۇپ، سۇندۇرۇپ تاغ تاشلىرىنى،
كېلىسەن، جىلغىلاردا گۇرۇلدەيسەن.
ئۇچارقۇش ئەستە قونغان چوققىلاردىن —
كېلىسەن، قىيالاردا هوكىرەيسەن!

جىگدىلەر ئالا بولۇپ، كەلسە كەلكۇن
كوپىيىپ ئۇلغىيىسەن قىرغاق ئېشىپ.
قاش تېشى، بىلەي تېشى، سەدەپ تېشى،
كېلىدۇ ئېقىنىڭغا تەڭ ئەگىشىپ.

بېشىغا سالۋا تۇماق كەيگەن ئەۋلات،
پۇشقاقنى تۇرۇپ قويۇپ كېچەر سېنى.
نە ئۇچۇن قايناملاردىن پۇتۇن چىقماس،
ساھىلغا تاشلىغان تۇرسا كىمنىدۇ قېنى!

قاش تېشى چاقناپ تۇرار ئالقىنىدا،
ئوتىدۇ كوز ئالدىدىن گۇل نۇسخىسى.
ئەجرىدىن قالارمىدى پورەكلىمەي
گۇل رەيھان، تاجىگۇلنىڭ بىر قايسىسى!

تاش كېسىپ، تاش تاراشلاپ ئوتكەن پۇشتى،
ئاھ چېكىپ، ياساپ سانسىز غاڭزا، جامنى.

چوگىلەپ جەبرى - زۇلۇم تۇگمەنلىرى
ھەقىقەتكە تارتقان ياللاپ ئۇستىخاننى.

يورۇغقاش، تولغانسەن، مۇڭلانغانسەن،
سىرىيۇگدە بىللە ئاققان ياش ۋە قانلار.
بويۇگدا جاپاكەشنىڭ گۇلخانلىرى،
راۋابى ساداسىدا مۇڭ - ئارمانلار:

× ×

توسقانىمىش سۇ بېشىنى بىر ئەجدىھا،
يۇتمەن دەيدىكەنمىش يەر - جاھاننى.
مىڭدىن بىرنى ئېيتسا تۇگمەس دەرت،
تەۋرەتمەك قىيىن بولغان ئەلگە جاننى.

خالايىق چۇشكىنىدە ئەندىشىگە،
بېشىنىڭ ئىچى تېشى تەڭلا قېتىپ.
شۇ دەمدە ئەلى ئاتلىق يىگىت چىقىپ،
دەپتىمىش: يۇرمەك نەدۇر غەمگە پېتىپ.

بۇ يىگىت ئىگىز بويلۇق، گەۋدىلىكمىش،
كۆكرىگى سەكسەن غېرىچ كېلەرمىشكەن.
كوزىنىڭ قارچۇغىدىن يانسا ئوتلار،
يەر - ئاسمان غەيرىتىدىن تىترەرمىشكەن!

ئۇيىدە ئېسىقلىقمىش بىر زۇلپىقار،
بىرگەزلا كېلەرمىشكەن ئۇزۇنلۇغى.
شىلتىسا، يەتمىش يەتتە گەز بولارمىش،
(ھەمرا بوپ ئۇتەرمىشكەن ياز - قىشلىغى!)

قولىنى سۇنۇپ ئەلى قىچقارغانىمىش:
زۇلپىقار - غايىپ قىلىچ، بولدۇڭ لازىم!
ھاۋامۇ گۇلدۇرلەپتۇ، چېقىپ چاقماق،
زۇلپىقار كەپتۇ ئۇچۇپ، دەپ ئەزىزىم!

يول يۇرۇپ باتۇر ئەلى ھەپتە - ئون كۇن،
ئەجدىھا ياتقان تاققا چىقىپتىمىش.
سىنچىلاپ ھەر ياقلارغا كوز يۇگۇرتۇپ،
نەدىسەن ئەجدىھا دەپ توۋلاپتىمىش.

قىرىق كۇن ئۇخلايدىكەن بۇ مەخلۇقات،
(شۇ كۇنى بىركام قىرىق كۇن بولۇپتۇ.)
بېشىنى كوتەرگەنچە يەردىن ئاستا،
باتۇرغا قاراپ نەچچە سىلكىنىپتۇ.

"ھا!" دەپتۇ، دەم تارتىپتۇ ئېچىپ ئېغىز،
ئەلىمۇ تۇرغان ئىكەن تەييارلىنىپ.
ئاغزىغا تۇتقان ئىكەن زۇلپىقارنى،
ئوتۇپتۇ جاۋغىيىدىن ئىككى تىلىپ!

ئىككى يۇز سەكسەن غۇلاچ تاسمىسىنى،
ئارتىپتۇ باتۇر يىگىت يەلكىسىگە.
يانغاندا ناغرا چېلىپ ئەللەر چىققان،
تولدۇرۇپ قۇچاقلارنى گۇلدەستىگە.

شۇ كەمدىن تاكى مۇشۇ ۋاقىتقىچە،
چىقتىكى قانچە قېتىم شامال - بوران؟
ۋە لېكىن كەلدى بېسىپ ئەۋلات ئىزىدىن،
سويۇنۇپ تەنگە سىغماي قالار بۇجان!

يورۇڭقاش، سۆيۈك بىر چاغ پەسىلگەندە،
چاڭقىغان تالاي ئېتىز، مايسا ئۇسسىز.
پەلەكتىن يامغۇر تىلەپ ئۆتكەن ئەجدات،
ئەۋلاتلار يۇلار ئەمدى كۆكتىن يۇلتۇز.

ئويىنىشىپ زۇلپىقارنى يورۇپ كەتتى،
بىر نىيەت، بىر كۆڭۈلدە بولۇپ ھەمدەم.
قىزىلتۇغ لەپىلدىدى سەپ ئالدىدا،
قەدەملەر - چەبدەس قەدەم، مەزمۇت قەدەم.

قوتازلار چىقالمىغان قىيالارغا،
يامىشىپ مەرت يىگىتلەر چىقتى ئۆرلەپ.
قىسىلسا نەپەسلىرى بەردى چىداش،
ھەي، بۇلار قار لەيلىسى، تۇرغان گۈللەپ.

ئاسمانبوي مۇز چوققىلار، كىبىرلەنمە،
ئېرىتەر ئۇلار سېنى سىماپ قىپ، بىل!
ئەي ھاڭلار، چەكچەيمىگىن ئۇنچىۋالا،
كۆكسۈڭدىن ئۆتكۈزىدۇ نەچچە تونىل!

پەللىدىن چوققىلارغا باستى ئاياق،
ھەر يۈرەك، ھەر تومۇردا جۇشقۇنلاپ قان.
تەبىئەت، كورەڭلىمە ئەمدى ئۇنچە،
تونۇغۇن كۆرگىنىڭدەك ئەمەس ئىنسان!

چوققىنىڭ كاللىسىغا ئۇردى قىلىچ،
تىلغاندەك بىر قوغۇننى ئوتتۇرىسىدىن.
سۇ كەلدى شېرىن كەلدى، جانان كەلدى،
غەم پۈتتى مايسىلارنىڭ تەشناسىدىن.

1979 - يىلى 9 - ئاينىڭ 19 - كۈنى.

ۋەتەن قوشىغى

(باللار ئۈچۈن)

سۈزۈك ئاسمان، كۆك ئاسمان
شۇڭقارلار قانات قاققان.
زۇمرەتتەك تاغ - چوققىلار
ئالتۇن تاجىنى تاققان.

مۇقام ئېيتىپ دەريالار،
بەختىگە كۈي ياڭراتقان.
مۇنبەت ۋادا، ئېتىزنى،
ئوت يۈرەكلەر ئويغاتقان.

بەيگىلەردە قىز - ئوغلان
مەيدانلارنى بىر ئالغان.
شان - شەۋكەتلىك شۇ ۋەتەن،
بىزنى تاۋلاپ ئۇلغايتقان!

1979 - يىلى 12 - ئاي.

شوخ باللارغا

بالا بولسا شوخ بولسا،
شوخ بولمىسا يوق بولسا.
خەلق تەمسىلى

بۇگۇن ھاسا تۇتقانلار،
تۇنۇگۇنكى شوخ بالا.
سۇغا كىرگەن، ساي كەچكەن،
ئۇلار كورگەن ئىش تولا.

قۇلىغىدىن سوزسىمۇ،
يىغلاپ ماقۇل دىگەنچە،
چىقىپ كىتىپ تالاغا،
ئويۇن ئويناپ بىلگەنچە.

ئەسكى تونۇر كەيندە،
سامانخانا ئىچىدە.

بىر باشلانسا موكۇشمەك،
نەدە ئۇيقۇ كىچىدە.

سەھەر تۇرۇپ ئەتىسى،
لاي ئويۇننى باشلىغان.
يىرىم - ياتا خىش - كىسەك،
تامچىلىقتىن ئاشمىغان.

بىر چىرايلىق ئوي ياساپ،
قونچاقلارنى قىز قىلىپ.
كوينەك تىكىپ پۇرۇچتىن،
ئەركىلىتىپ سوز قىلىپ.

"يىغلىما" دەپ بەزلىگەن،
"ئۇسساپ كەتسە" سۇ بەرگەن.
"ئۇخلاپ قالسا" قىشىدىن،
بىر دەم نىرى كەتمىگەن.

ئاندىن ھويلا ــ ئارامدا،
ئىگىز تامدىن سەكرىگەن.
تۇمشۇقلارنى يىردىشىپ،
ھىچكىمگە ۋاي دىمىگەن.

چاڭقىغاندا دۇم يىتىپ،
مۇزدەك سۇنى راس ئىچكەن.
پىششىق، توڭنى ئىلغىماي،
قوساق كوپسە بىلمىگەن.

توخۇ سولاپ تونۇرغا،
سۇ بىلەن دان بەرمىگەن.
ئۇنتۇپ كېتىپ بۇ ئىشنى،
ئەسلىگەندە بىر كۈلگەن.

غالدۇر-غۇلدۇر شامالدا،
دەرەخلەردىن چۈشمىگەن.
يامغۇرلاردا چوپ-چوپ سۇ،
ئۆيگە كىرىپ كەتمىگەن.

ھەسەن-ھۈسەن چىققاندا،
كۆزنى بىردەم ئۈزمىگەن.
چاۋاك چېلىپ چۇقىراپ،
ئۇپۇق سايان يۈگۈرگەن.

بالىلىقنى سۆزلىسە،
جەمى ئىشلار ئەينەكتەك.
ئايان بولۇپ بىرمۇ-بىر،
تۇيۇلىدۇ چۆچەكتەك.

كىچىك ئىدى ئۇلارمۇ،
بۈگۈن كىچىك سىلەرمۇ.
شوخلۇق قىلىش ھەققىڭلار،
شوخلۇق دېگەن گۇنامۇ؟

شوخ بولۇڭلار باللار،
ئوت بولۇڭلار باللار.

نۇر چېچىڭلار باللار،
يول ئېچىڭلار باللار.

توخۇ يۈرەك بولماڭلار،
شىر يۈرەكلىك بولۇڭلار.
باقىۋەندە ئەمەستۇر،
ئاتا بىلەن ئاناڭلار.

چېنىقىڭلار پالۋاندەك،
يىقىلساڭلار كېرەك يوق.
يىغلىساڭلار كېرەك يوق،
بىلمىسەڭلار كېرەك يوق.

بىلمىگەننى سورىغان،
سوراپ-سوراپ ھارمىغان.
چىقالايدۇ چوققىغا،
بۈركۈتلەرنى دورىغان!

سىلەر ئەلنىڭ ۋارىسى،
سىلەر ئەلنىڭ ئەتىسى.
سىلەر باغنىڭ چېچىكى،
سىلەر باغنىڭ نوتىسى!

1982-يىلى 5-ئاي ئۈرۈمچى.

ئانىجان، ئانىجان، ياشىغىن ئۇزاق!

تەشەككۇر، جان بەردىڭ يەتتە ئەزا ساق،
ھېچكىمدىن كەم ئەمەس، يا قىڭغىر ئاقساق.
توزىماس، خورىماس ئەقىل، بىلىمنى،
بۇ تەشنا يۈرەككە سىڭدۈردۈڭ شۇنداق.
ئانىجان، ئانىجان، ياشىغىن ئۇزاق!

دەم تۇرۇپ يىقىلسام، يۆلىدىڭ كېلىپ،
سەن ئۈمىت ئۈزمىدىڭ ئازلىق دەپ بىلىپ.
"ماڭىسەن بىر كۈنى، قەدەم باسقىن" دەپ،
ئومرۇمنى تىلىدىڭ، كەلدىڭ كۈچ بېرىپ.
ئانىجان، ئانىجان، ياشىغىن ئۇزاق!

ئۇلۇغلۇق بابىدا ئۇزەڭ يېگانە،
ئىسىللىق بابىدا ئۇزەڭ دۇر دانە.
ھەر ئەمسەم، شورىسام، كوكسۇڭ چىشلىسەم،
ۋاي دېمەي بۇركۇتتەك تۇردۇڭ مەردانە.
ئانىجان، ئانىجان، ياشىغىن ئۇزاق!

چۈشكىنى ئات قىلسام سۆيۈنگەن سەن،
ناخشىلار توقۇسام كۆيۈنگەن سەن.
بوز ئېچىپ، سۇ تۇتۇپ ئالغاندا خامان،
"ئالقىش ئال، ئوغلۇم" دەپ ئىلھام بەرگەن سەن.
ئانىجان، ئانىجان، ياشىغىن ئۇزاق!

ئەقىدەڭ بۈيۈكتۇر، رەھىمىڭ كەڭدۇر،
تەبەسسۇم ئەيلىشىڭ قۇياشقا تەڭدۇر.
يولەنسەك تەۋرەنمەس، يىقىلماس تاغسەن،
يايرىساق كەڭ باغرىڭ لالە-چىمەندۇر.
ئانىجان، ئانىجان، ياشىغىن ئۇزاق!

قولۇڭغا قارىسام قاداقلاردىن ئىز،
ماڭلىيىڭ ئۈستىدە قورۇقلاردىن ئىز.
ئىرادەڭ قاش تېشى، قەلبىڭ يورۇققاش،
مېھنەتلىك ئېرۇرسەن، لېكىن مىننەتسىز.
ئانىجان، ئانىجان، ياشىغىن ئۇزاق!

ئوغلۇڭمەن، نۇر دېسەڭ كۆزلىرىمدىن ئال،
قان دېسەڭ، سۇغۇراي، يۈرىكىمدىن ئال.
كەتمىسە ياشلىقىڭ خۇشاللىقىم شۇ،
دېمەسمەن ئۆزەمگە بولدىغۇ ۋابال.
ئانىجان، ئانىجان، ياشىغىن ئۇزاق!

سۇ دېسەڭ، ئالدىڭدا كەۋسەردەك ئاقاي،
گۈل دېسەڭ تۇپراقتىن بىخ ئۇرۇپ چىقاي.

مېھرىڭنى ئۇزەڭگە قىلىپ سەجدىگاھ،
سېنىڭ ھەق سۆيگۈڭنى كۆڭلۈمدە ساقلاي.
ئانىجان، ئانىجان، ياشىغىن ئۇزاق!

سەھەردە ئويغانساڭ چولپىنىڭ بولۇپ،
چولپاننى قۇچاقلاپ ئاسمىنىڭ بولۇپ.
گەر ئۇچساڭ قاناتىڭ، يۈرسەڭ پايانداز،
يەلپۈسەم، سويسەم ھەم شامىلىڭ بولۇپ.
ئانىجان، ئانىجان، ياشىغىن ئۇزاق!

چارچىساڭ ھاسا قىل يولۇڭدا ئىشلەت،
سەن سىزغان سىزىقتىن چىقماسمەن ئەبەت.
بۈگۈن ھەم تاڭلا ھەم شۇدۇر ئىرادەم،
"ھە!" دىسەڭ "ھۇ!" دەيمەن، شۇ ماڭا راھەت.
ئانىجان، ئانىجان، ياشىغىن ئۇزاق!

قېرىلىق جىسمىڭغا سالمىسۇن سايە،
تەبەت ھوكۈمىگە ئۇنىغۇم كەلمەس.
نەۋرىلەر، چەۋرىلەر، كوكىنەۋرىلەر ....
قولۇڭدا قاتارغا قوشۇلسۇن پەۋەس،
ئانىجان، ئانىجان، ياشىغىن ئۇزاق!

1982 - يىل 4 - ئاي، ئۈرۈمچى.

ئوغلۇمغا جاۋاپ

ئوغلۇم مېنى نوقۇپلا كەتتى،
قىر بېشىدىن لەپپىدە تۇرسام.
چاپىنىمنىڭ پېشىنى قاققىن،
دىمەكچىكەن سوزىنى ئۇقسام.

گۇنا ئەمەس گۇدەكلىك، لېكىن —
دىدىم: ئۇنداق دىمىگىن ھەرگىز.
ئانا تۇپراق كىندىك قان تامغان
ئالتۇن بوشۇك تەگداشسىز پاكىز!

1981 - يىل 1 - ئاينىڭ 31 - كۈنى.

پارچە

بولسىمۇ لوقمان ھېكىمچە جۇرئىتى،
يەتمىسە مېھرى گىياغا قۇربىتى.
ياخشى سوزدە سېھىر ئوت بەرسە تىۋىپ،
تاپقۇسى كېسەل شىپالىق نوۋىتى.

1982 - يىل 8 - ئاينىڭ 3 - كۈنى.

ئانا يەر

سېنى دىدىم، بىر سېنى دىدىم،
بالا كۈنۈم قۇچاقلىرىدا.
ئۇستۇم، كويدۇم ياندىم ئاتەشتەك،
قىسمەتلەرنىڭ ئۇچاقلىرىدا.

سېنى دىدىم، بىر سېنى دىدىم،
چاچ ئاقاردى قار لەيلىسىدەك.
ئەقدەمدە سولماس بىر باھار،
گۈزەللىكى گۈل تاجىسىدەك.

سېنى دىدىم، بىر سېنى دىدىم،
بار ئەجرىمنى دەرياغا سالدىم.
"بېلىق بىلگەي، بېلىق بىلمىسە
خەلق بىلگەي" دىدىم،
شاتلاندىم.

1982 - يىل 1 - ئاينىڭ 31 - كۈنى.

ماۋزۇسىز

خوش بولارمىش تۇغۇلسا ئوغۇل
دەريالارنىڭ تەكتىدىكى تاش.
تەلمۈرەرمىش:
جۈملە ئەر بولۇپ
كورسەتسە دەپ ماڭا نۇر - قۇياش!

1980 - يىل 2 - ئاي.

يولدا

يول دىگەن بولۇۋەرمەس تاناپتەك تۈز،
دوخمۇش بار، تولغۇماش بار، داۋان ھەتتا.
لاپ قىلىپ كوزلىرىڭدىن ئۇتۇپ كېتەر،
"ئاستا!" دەپ خەت يېزىلغان بەلگە تاختا.

ئۇستامنىڭ ئىختىيارى قانداق ماڭسا،
(بوش ماڭسا، ئىلدام ماڭسا، قاتتىق ماڭسا)
تىلىگىم: سەپەرچىلەر يامغۇر، قار ھەم
سەكرەتمە تاشلاردا ھىچ پۇتلاشمىسا!

1982 - يىل 4 - ئاي.

پىل يىغلايدۇ

— "4 كىشىلىك گۇرۇھ" زورلۇق-زومبىلىق قىلىپ، شىشۇاڭبەننا ئورمانلىقىدا بىر پىلنى ئېتىپ تاشلىغان...

خاتىرە دەپتىرىمدىن

ئەقىللىق پىللارنى ياۋا دېمەڭلار،
جىملىققا، تىنچلىققا ئىكەن بەك مۇھتاج.
كامانغا بەتلەنگەن پەيكانكەن قەھرى .
ھېچ ئانىسى بولماسكەن كۈن-تۈن قالسا ئاچ.

بالىسى يىقىلسا قانغا بويىلىپ،
پەرياتتا بىر ئالار ئىكەن ئورماننى.
ھۆكىرەپ شىركەبى، بوتىدەك بوزلاپ،
توپىنى تىلغاركەن بوسۇپ ھەريانىنى.

ھايۋان ھەم ھەسرەتتە چېكەركەن ئازاپ،
نامەرتلەر كېلەركەن ۋەھشى-ياۋايى.
چۈمۈلە ئۆلمىسە ئاياقلىرىدا،
شۇ تەقدىر،
بىلمىدىم نىمە گۇنايى!

1980-، 1982-يىللار.

سۇمرۇغ دەرىخى

سۇمرۇغ دەرىخى
قىيادا،
شاخ-شاختا
غۇچچىدە چېچەك-ھال.
ئاستىدا لەيلەيدۇ
ئاق تۇمان،
يول بېشى
ئەرشتە ئېھتىمال.

شۇ شاخلار
راست قانات بولسىدى،
شۇ قانات
مېنىڭدە بولسىدى،
بوراندەك بىر ئۇچسام،
تىرەكتە
ھۆقۇشلار
كۆز تىكىپ قالسىدى!

1980-، 1982-يىللار، كۈنمىڭ-ئۈرۈمچى.

تاك ئاقاردى

— ئوغۇللىرىم دىلشات، دىلمۇراتقا

قۇچاقلىدى بوينۇمنى ئوغلۇم،
يېنىپ تۇرغان كوزلىرى يۇلتۇز.
چاچ ھەققىدە قويدى بىر سوئال،
ئەسكە چۇشتى، بىر قارا قۇندۇز...

ئاھ، جىگىرىم-باغرىم، ئومىغىم،
سوراپ قالدىڭ، بوپتۇ خەيرىيەت:
بىر بېشىمدا كويگەن نەچچە ئوت،
ئەل بېشىغا چۇشكەندە كۇلپەت.

چاچلىرىمنى ئاقاردى دېمە،
تاك ئاقاردى دىگىنىڭ تۇزۇك.
ئىشەنمىسەڭ سۇبھىگە قارا،
ئەنە شۇنداق ئاپپاق ۋە سۇزۇك.

1976-، 1979-يىللار.

ماڭا قەلەم بېرەمسەن

خوشىنىمىزنىڭ نەۋرىسى،
ئەتىمىزنىڭ خوجىسى،
كىچىككىنە ئېلىجان
ھويلىمىزنىڭ غۇنچىسى.
يۇگۇرۇپ كەلدى پىلتىڭلاپ،
ئىشقا ماڭسام ئەتىگەن.
قىلىغىغا مەس بولدۇم،
مانا مېھرى ئوت دىگەن!

دەس كوتەردىم زوقلىنىپ،
كۇلۇپ كەتتى خوش بولۇپ،
سوز قىلىشقا تەمشەلدى،
بولەكچىلا روھلىنىپ.
تاتلىق، چۇچۇك سوزىنى
ئاڭلاي دەيمەن دىققەتتە.
— ماڭا قەلەم بېرەمسەن،
دەپ تەلپۇندى ئۇمىتتە!

دىدىم شاتلىق ئىلكىدە:
— قەلەم سەندىن ئايلانسۇن.
ئاندىن بەردىم قەلەمنى
دەپ ئارزۇسى بىر قانسۇن.
بۈگۈن تۇتسا قەلەمنى
سىزىق سىزار ئورۇنسىز.
ئەتىكى چوڭ قىسسىلەر
پۈتمەس لېكىن بۇنۇڭسىز.

1979 - يىل 5 - ئاي.

ماۋزۇسىز

ئەل ئۈچۈن نەمۇنە گۆھەرلەر قالدۇر،
ئەتە يا ئۇگۈن دەپ يۈرۈشۈڭ نەدۇر؟!
بۈگۈننى بىھۇدە ئۆتكۈزمە، پەملە
تامچە سۇ بولسا، تال كوكۇرەر بالدۇر!

1980 - يىل 1 - ئاينىڭ 31 - كۈنى.

دېڭىز ئۈستىدىكى چۈش

يۈرەرمىشمەن دېڭىزدا تەنها،
ئايىغىمدا كوپۇكلەر ئاپپاق.
شوخ دولقۇنلار ئوينىشار ئىمىش،
ماڭا سىرداش چايكىلار ئويغاق!

سۇ تەكتىگە كوز تىكەرمىشمەن،
كورۇنەرمىش بارچە مەۋجۇدات.
بىر سەدەپنى كورۇپتىمىشمەن،
ئېچىلغانمىش نۇر چېچىلىپ يالت.

ئاستاغىنە چىقىپ كېلەرمىش،
ناز - كەرەشمە ئىچىدە جانان.
كەيگەن ئىمىش ئاق لىباسىنى،
ناخشا ئېيتىپ قاراپ مەن سايان.

مەس بۇلبۇلدەك ئاڭلارئىمىشمەن،
كويدۈرەرمىش ئىشق يالقۇنى،
كەتكەنمىشمەن ئىچكىرلەپ ئۇزاق.
مۇھەببەتنىڭ بولۇپ يەلكىنى!

1981 - يىل 4 - ئاينىڭ 23 - كۈنى.

جىلغىدىن چوققىلارغا

ئالدىمدا ئىز چۈشمىگەن قويۇق چاتقال،
تىكىلگەن ئىرادەمگە سىناق كوزى.
كېلىمەن ئىلىم - پەننىڭ جىلغىسىدا،
يولچىمەن، تەر تۆككۈنۈم بەختىم ئۆزى.

تۈز يولنى چۈشەكەشكە بېرىلمەيمەن،
ئەزەلدىن بولغاچقا يول ئەگرى - توقاي.
داۋانلار پەسلىتەلمەس جۈرئىتىمنى،
چېلىشىپ مۈشكۈل بىلەن قانداق قاناي؟!

چىللىماك باغ سەيلىسى ئۈچۈن مېنى،
ئەمەسكى ۋاقتىم كىمخاپ ئارتۇغى بار.
كەشپىيات ئىشقى دىلنى ئۇرتەپ تۇرسا،
قانداقچە ئۇزگە ھەۋەس ئەتكەي خۇمار.

ئىلىم - پەن لەيلىسىنىڭ مەجنۇنىمەن،
تىنمايمەن ۋىسالىغا يەتمىگۈنچە.

تەلەۋۇرتۇپ بىر قارايدۇ، ئىككى كۆلۈپ،
ئۇمرۇمنى ئاڭا سەرپ ئەتمىگۈنچە.

كوڭلۇمنى تاپشۇردۇم بۇ مۇھەببەتكە،
سۇيىدە ئاقسام ماڭا بەخت شۇنچە.
ئۇتىدا كويسەم ماڭا راھەت شۇنچە،
نەدىكەن جانان، جاندىن كەچمىگۈنچە!

ئىزلىنىش — ھاياتىمنىڭ خوشاللىغى،
تىرمىشىش — قان - قېنىمغا سىڭگەن ئادەت.
ئاقلىسام يىگەن نانىنىڭ پىيىدزىنى،
ۋەتىنىم "ئۇھ!" دەر ئىدىم شۇندا پەقەت.

شۇ سەۋەپ، يۈرەك ئۇتۇم لاۋۇلدىغان،
يۇلتۇزلار ئۇچقىنىدىن يارالغىنى.
شۇنداقتا، ئاخىر باسماي قويارمەنمۇ،
گىدەيگەن چوققىلارنىڭ گەجگىسىنى!

1979 - يىل 1 - ئاي.

شاخلاردىن يۇلتۇزلارغا

دەرەخكە ئىلىنىشىپ قاپتۇ لەگلەگى،
ئىنچىكە شاخلارغا يامىشار بالا.
چۈشكىن! دەپ قىلاركەن قول ئىشارىسى،
يۈرىگى سىقىراپ تەر باسقان ئانا.

ئەي ئانا، سەن تۇنجى پەرزەنت كورەردە،
ئارزۇيىڭ ئوغۇلدى، تۇغۇلمىدى قىز،
بۇشۇكتە ئۇلغىيىپ، تۇرغاندا دەم-دەم،
بىر پاخلان بولدىكى شوخ ۋە تىنىمسىز.

ئۇگەندى سوزلەشنى "ئانا" دەپ چۈچۈك،
بېشىدا كوتەردى ئۇنى ئانا يەر.
قىزىقتى، كۈزەتتى شۇ ئوتكۇر ئوغۇل،
تۇپراقتىن تا ئاسمان، قۇياشقا قەدەر.

"نىمشكە ئۇنداق؟!" دەپ ياغدۇردى سوئال،
"بىلمەيمەن!" نەقەدەر ئاسان جاۋابىڭ.
تۇرامدۇ كىيىكتەك مولدۇرلەپ قاراپ،
قۇيۇلسۇن قەلبىگە بىلىم-شارابىڭ!

تەلپۈندى كۈندىن-كۈن ئالەم سىرلارغا،
ئىزلەندى ئوزىچە، يۇرمىدى تىنچ.
لەگلەكتىن ياسىدى ئوزىگە قانات،
ئونىڭدا توسقىلى بولماس غالىپ كوچ!

نەخەتەر، نەجاپا كورۇنمەس زىنھار.
شاخلارغا چىققىنى بۇنىڭ مىسالى.
كورۇپ تۇر، تاڭلا ئۇ چىقار يۇلتۇزغا،
قاناتسىز ئەمەستۇر پەرزەنت خىيالى!

1980-يىل 2-ئاي.

ئەيىپ ئەتمەڭلار

ياش تالاشسا ئەيىپ ئەتمەڭلار،
ياشلىق دىگەن ئۆمۈر يۈرىگى.
غەيرىتى بار سانايدۇ يۇلتۇز،
گورگە كىرەك ئادەم ئۆلۈگى.

قەدىناسلار چاخچاق ئۈستىدە.
ياش تالاشتى، ياشلىق تالاشتى.
ئۈزۈپ بولماس ياشلىقتىن ئۈمىت،
لېكىن كىملەر نىمە ئويلاشتى؟!

ئەل ئازادە، كۆڭۈل ئازادە،
شاتلىق بىلەن ياشاردى بۇ جان.
توي كەينىگە ئۇلاندى مەشرەپ،
قىزىلگۈلگە ئوخشار ھەرمىھمان.

كۈمۈش چاچلىق مويسىپىت ئۇلار،
دىلى ئوچۇق، ھۈنەرلىك قولى.
ئايىغىدا كورسەن جەننەت
ئەل سويگەچكە ئوچۇقتۇر يولى.

ياش قېرىتماس كىشىنى ھەرگىز،
تىز يىپپىشار ھاسىغا ھورۇن.
ھەزەر ئەيلە ئولەرمەنلەردىن،
ئولگەن تۇرسا ئولۇشتىن بۇرۇن.

سۇ ئاقاركەن، ئۆمۈر ئوتەركەن،
دات يېلاتماس لېكىن كەشپىيات.
بولسا سەندە يىگىتلىك جىگەر،
يىللار دۇلدۇل، ئىغىر يۈكنى ئارت.

مەرت يىگىتكە ياغىدۇ ئالقىش،
نامەرتلەرنى كومىدۇ قاغىش.
چوغ يۈرەكلەر ئىسستار ئەلنى،
باغرى مۇزدا بولماس ئىنتىلىش!

ھايات ھوسنى — دىلبەرنىڭ نازى،
ياشىغانچە گۈزەل تويۇلار.
ئىجات بىلەن گۈل قىسمىغۇنچە،
يۈز قىزىرىپ ئادەم ئويۇلار.

ئىنتىلىدۇ باھارغا تۇرنا،
ئىنتىلىدۇ ياشلىققا يۈرەك.
كىمكى يۈرسە ئاخىرغىچە تىك،
ئاشۇ بەخت بىلەن قوشكىزەك.

1978 - يىل 12 - ئاي

ئالما

پايتەختتە كەزدىم رەستىنى،
گۇپۇلدىدى ئالمىنىڭ ھىدى.
سورىۋىدىم ئالما ساتقۇچى،
ئىپتىخاردا "ئىلىنىڭ!" دىدى.

خىيالىمدا بولدى نامايەن،
ھور ئىلىمنىڭ يىراق چېگرىسى.
ھەر كوچەتكە مېھرى سۇ ھەم نۇر،
باغۋەنلەرنىڭ خوشال چېھرىسى.

1974 - يىل، غۇلجا

تاغلارنى قۇچاقلاپ ...

ئىنساننىڭ غۇلىچى چەكلىكتۇر، لېكىن،
تاغلارنى قۇچاقلاپ بولماس دىمىگىن.

سائادەت بىر قىمماي خەيرلەشكەندە،
يۇلتۇزدەك كوزۇڭدىن ئەگمگەنتى ياش.
ئىھتىمال، كۆڭلەرنى ساندىڭ بىر - بىر،
قەلبىڭدۇر كەڭ ئاسمان، سويگۇم بىر قۇياش.

مەن ساڭا تاغلاردىن يازدىم تونجى خەت،
لىپاپنى ئاچقىچە تىترەر شۇ قولۇڭ.
ئويلارسەن: نىمىلەر يازدىكىن خەتكە،
ئەۋۋەلەن كەچۇرۇم سورار بۇلبۇلۇڭ.

ئۇندا يوق بىرەر سوز سويگۇگە تالىق،
باشقا بىر زىبانى تاپتىمۇ دىمە،
كوڭلۇمنى چۇشەن ھەم لەۋزىمگە ئىشەن،
ئەقدەم، مېھرىمدىن رىشتىڭنى ئۇزمە.

ئوزەڭگە ئايانكى، مۇخبىرلىق كەسپىم،
تەييارغا ھەييارلىق نەقەدەر ئىزا.

شۇ ۋەجىدىن چولدىمەن، قايىنام ئاپتاپتا،
شۇ ۋەجىدىن تاغدىمەن، جاپاغا رىزا.

گىلاڭ تاغ①، سەرۋەك② دەپ ئىشتكەنىمىدىڭ،
سەكرىشىپ ئوتىشەر ئورماندا جەرەن.
ياتىدۇ قوي ـ پاخلان يۇلتۇزدەك بۇندا،
چوققىلار كوك مۇزلۇق، جىلغىلار چىمەن.

تاغلاردىن كۇن چىقىپ، تاققا پاتقىچە،
يانباغرى، قىيادا سوھبەتلەر شىرىن.
تۇتەكلىك چوققىغا چىقتىم قانچە رەت،
ئۇچ يىلپىز يوقاتقان ئاندا بىركېلىن ...

بۇ تاغلار سۇت بەرگەن ئاشۇ مەرتلەردىن،
ئايرىلغۇم كەلمەيدۇ ــ ئوزەمنىڭ باغرى.
ئويلىما، دىمەككى غېرىپسىندى، دەپ،
كوڭلۇمنى بەرگەچكە ــ كوڭلۇمنىڭ قەدرى.

كەچ كىرىپ ئەتراپقا چۇشسە قاراڭغۇ،
ۋاللىدە يورۇيدۇ ئوي بېسىپ چىراق.
شەمشۇۋا تەركىپتىن باشلىنار مەشرەپ،
مېھمانىمەن، يۇزلىرىدىم قىزىرار بىراق.

پوتىنى كىم ئالسا ئويناركەن ئۇسۇل،
قولۇڭنى كوكسۇڭگە ئالغىنىڭ بىكار.

①② قوەۇلدىكى تاغلار.

ئۇسۇلسىز ھاياتنى دىمەسكەن ھايات،
جۇرئەت ۋە جەۋلانغا مەيدان ئىنتىزار.

ئەمدىكى بوغۇنلار يەر دەسسىگەندە،
قولىدىن يېتەكلە، قەدەم ساز بولسۇن.
ئۇگەنسۇن، ئوينىسۇن، تاڭ قالسۇن ئالەم،
ئىچىگە ئوت سالغىن ــ ئىشقۋاز بولسۇن!

شۇنداق بىر ئىمكاننى قىلغىلى بەنا،
قانچىلىك يۇلتۇزلار كوچتى بىلەمسەن؟!
ئاداققى نۇردىنى چېچىپ بۇ يولدا،
قانچىلىك گۇلخانلار ئوچتى بىلەمسەن؟!

تاغچىلار ئاتىسى ــ مېنىڭ سىردىشىم،
ماڭا بىر شۇڭقارنى قىلار تەربىيات.
كومىدۇ خىيالار دولقۇنى مېنى،
قالىدۇ ياش ئەگىپ كوزۇمدىن پات ـ پات.

بوراندەك ئاتلارغا مىنگەن جەڭچىلەر،
بۇ يەردىن ئوتۇشكەن سۇبھى ئاقىرىپ.
تاغ ـ تاشلار ئىچىدە يالتىرىغان قىلىچ،
يىلپىزلار چىقىرىغان دات ـ پەريات سېلىپ.

كوچمەنلەر كوچۇشكەن تاغدىن تاغلارغا،
ئوقلارنىڭ ئاۋازى تىنچىماي كەتكەن.
ئەتىگەن شەبنەمدە، يول بىلەن ئوتسە،
نەدىدۇر ئات كىشنەر، بوۋاي ئىشتكەن!

ئاھ! ئەنە، دانكودەك ئەزىمەت ئوغلان،
خادا تاش ئۈستىدە قىيسىيىپ قالغان.
نەمشقا يۇممىدى كىرپىك، دەسەڭلار
تارتىشىپ تۇرغىنى ۋەتەن - كوك ئاسمان!

كوك ئاسمان، كوك ئاسمان، كوردىڭمىكىن سەن،
ئوغلۇڭنىڭ ئوغۇللۇق ئاتەش مېھرىنى.
ئوتقا ھەم، سۇغا ھەم كىردى سەن ئۈچۈن،
قانداقمۇ ئۆزگەي ئۇ كوڭۈل رىشتىنى.

قارىغىن كىرىشىپ كەتكەن بارمىغى،
ئىلكىدە بىر ئۆزەڭ بەرگەن يارىغى.
ئۇڭ قولدا مەجنۇندەك قۇچاقلاپ تۇرغان،
بۇ تاغلار — لەيلىسى، گۈزەل ئامرىغى.

ئىسمى كىم جەڭچىنىڭ، يۇرتى قەيەردىن،
نەدىدۇ بىر تۇققان - قېرىنداشلىرى؟!
ئوغلىدەك ئۇنى سېلىپ يىغلىدى بوۋا،
ئېتەكنى ھوللىدى ئاققان ياشلىرى...

چوڭ - كىچىك گومبەزلەر بولار جاھاندا،
يىل ئوتسە ئورۇلەر يامغۇر - بوراندا،
ئاسمان گومبىزىگە كىرگەن جەڭچىنىڭ
گومبىزى ئورۇلگەن قاچان - قاچاندا؟!

ھەر باھار ئەركىلەر ييگى گۈل - چىچەك،
يامغۇرلار توكۈلەر - توكۈلەر كوز ياش.

شاماللار ئوتمدۇ ھەر تاغدا سويۇپ،
چاقماقلار يالتىرار قىلىچى ئوخشاش.

شۇ جەڭچى تاغلارنى قۇچاقلاپتىكەن.
جەڭچىنى، تاغنى ھەم قۇچاقلار ئىشقىم.
ياشىسام دۇنيادا مەيلى قانچىلىك،
ئاشۇنداق ياشىغۇم كېلەر ئامرىغىم!

1979 - يىل 12 - ئاينىڭ 24 - كۈنى.

كايىما ئانا!

دەرىزەمنى چېكىپ ئانىجان،
— ئۇخلا! دەيسەن كېچىدە نەچچە.
ماقۇل دەيمەن،
ئىشقا بەنت بولۇپ
كوز يۇممايمەن لېكىن تاڭغىچە.

ئەتىكى تاڭ — سۇبھى ئىشقىدا،
مىسرالارنى تەخلەپ تىنىمسىز،
ئاققۇزىمەن تارام - تارام تەر،
ياشاش مۇشكۇل ماڭا ئۇنىڭسىز!

چارچىدى دەپ كايىما ئانا،
مۇكچىيەرمەن بەلكى ئىجاتتا.
ئەل ئالدىدا قانداق يۈرگەيمەن،
گۇل كەلتۈرمەي ئۇتسەم ھاياتتا!

1979 - يىل 6 - ئاينىڭ 19 - كۈنى.

ئەينەك يەكلىسە ...

تاش ئەينەككە قارىدى چوكان،
چاچلىرىدا بىرە - بىرە ئاق.
خىيال سۈردى: ياشلىق پەردەك
غىل - پال ئۇتۇپ كېتىپتۇ شۇنداق.
تـوۋا دىدى: ئەينەك دىگەنمۇ
يەكلەيدىكەن يەتسە نوۋىتى.
بۇغۇ مەيلى،
ئەل يەكلىمىسۇن،
ئۇندىن ياخشى ئەجەل شەربىتى!

2 - ئاينىڭ 26 - كۈنى.

پەشتاق

بۇ يىل يازدا قۇمۇلدا بولغان ۋاقتىمدا، بىر كىچىسى، قەدىمي بىر پەشتاق مەنزىرىسىنى تاماشا قىلغان ئىدىم ...

ئاي - ئايدىڭ ئالدىمدا بىر قەدىم پەشتاق،
سۇس - غۇۋا كورۇنەر يېشىل قۇببىسى.
قېشىدا ئەسىرلەپ ياشىغان سىدە،
شىلدىرلار،
بۇ گۇيا ئانا ئەللىسى.

ئەللەيلەر ئۇزۇن بىر ياز كېچىسىدە،
ئاستىلاپ چاڭلارنى سۇرتـكەندەك بۇ دەم.
ياندىكى سوقما تام سوڭداش باغلاردا،
توكۇلۇپ چۇشمەكتە ئاخىرقى جۇجەم.

1982 - يىل 8 - ئاينىڭ 11 - كۇنى

ئانا!

توقسەنگە ئۇلاشتى،
كوزى خىرەلەشتى،
تونۇمايدۇ گايىدا سېنى،
سېنى چاقىرماقچى بولۇپ
چاقىرىدۇ باشقا بىرسىنى،
باشقا بىرسىنى چاقىرغاندەك.

توقسەن ياز،
توقسەن كۇز،
توقسەن قىش،
توقسەن ئەتىياز،
ئوتۇپ كەتتى
ماڭلىيىغا ئىزسىلىپ،
ئوتۇپ كەتتى سۇدەك
ئەمدى،

تېتىكلىكى يوق
بۇرۇنقىدەك.

كورپىدە ياتار،
ئىشىككە قارار،
سەن كەلمىسەڭ بىر كۈن
كۆڭلى يېرىم بولار،
كۆزىگە ياش ئالار،
كىچىك بالىدەك.
ھەي!
جاھاننى ياشاپ تۈگىتىپ قويدى
ئەمدى مېھماندەك!

كۆڭۈل نازۇك نەرسە،
كۆتىرەلمەس گەپنى
سۇ- مىسقال تومۇرنى كۆتىرەلمىگەندەك.
شۇڭا
تاشلىما ئۇنى،
ئۇنتۇما ئۇنى،
يوقلا!
تاتلىق بىلەن!
ئاچچىق - چۈچۈك بىلەن!
ھالداش،
مۇڭداش،
ئوغلى بولمىسا ئوغلى بول!
قىزى بولمىسا قىزى بول!
يۇيۇپ قوي،
چاچلىرىنى تاراپ قوي،
دۇمبىسىنى سىلاپ قوي،

پۇتىنى تۇتۇپ قوي،
شۇنداق قىلساڭمۇ
بىر كېچە بەرگەن سۈتى ھەققىنى
تولىيەلەمسەن
بولۇپ پاي- پېتەك!

ئۇ بولمىسا
سەن قېنى؟!
مەن قېنى؟!
ۋە ئاي
ۋە كۈن
ۋە سائەت
ۋە دەقىقە،
كۆتەرگەن بىزنى قوسىغىدا،
ئاش ئېتىپ،
نان يېقىپ،
كىر يۇيۇپ...
يول يۈرۈپ،
جاھان لەرزىگە كەلگەن تولغىنىدا...
چاقماق چاقنىدەك،
بوران گۈكىرىگەندەك!

بىز!
ئۇنىڭ بەختى،
ئارزۇسى ئىدۇق،
بۈگۈنى،

ئەتىسى ئىدۇق.
بىز!
ئۇنىڭ قايتا تۇغۇلۇشى ئىدۇق،
ئوغۇل بولۇپ،
قىز بولۇپ.
بىز!
ئۇنىڭغا ئوخشىدۇق:
كوزىمىز ئوخشار،
قىشىمىز ئوخشار،
بۇرنىمىز ئوخشار،
ئاغزىمىز ئوخشار،
گۇل - گۇلگە ئوخشىغاندەك.

كوزنۇرىمىز،
قارا چېچىمىز،
قېنىمىز
ئۇنىڭ ئىدى، ئۇنىڭ ...
خۇددى سۇنىڭ بېشى بولغاندەك.

ئىنسان
ھەم ئەقىللىق بولار،
ھەم نادان
كويەر بالىسىغا،
كويمەس ئانىسىغا،
ئانا كويەر بالىسىغىلا:
سېنى ئاسماندا ئۇچسا دەيدۇ،

دېڭىزغا شۇڭغۇسا دەيدۇ،
توھپەڭنى كورۇشنى تىلەيدۇ
شەيخ جەينامازدا تىلىگەندەك.

تاپسا
بىر تال كەمپىت،
بىر تال ئالما،
گېلىدىن ئوتمەس،
يالغۇز يېگۇسى كەلمەس
سېنى يەۋالسۇن دەيدۇ،
سېنى ئورۇۋقلاپ قالمىسۇن دەيدۇ،
كەپتەر باچكىسىنى ئاسرىغاندەك.

توقسەنگە ئۇلاشتى،
قۇلىغى ئېغىرلاشتى،
چىشى چۇشكەن،
بېلى ئەگىلگەن،
بېشى ئاغرىيدۇ،
پۇتى سىقىرايدۇ ...
لېكىن،
تۇرغىسى كېلەر،
يۇرگىسى كېلەر،
ھاسىسىنى تاشلىغۇسى كېلەر،
يۇرگىسى كىلەر ياش، قىرانلاردەك،

يەر ئايلىنار،
ۋاقىت ئۇچار،

بۇگۈننىڭ بوسۇغىسىدا
ئەتە ساقلاپ تۇرار،

شۇنداق،
قېرىيدۇ بارچە:
ئادەممۇ،
دەرەخمۇ،
قۇشلارمۇ ...

1983- يىلى 2- ئاي، ئۈرۈمچى.

پارچە

مۇھەببەتتىن سورىدىم:
ماشايىقىڭ كىم؟!
چىن ئىشەنچتىن سورىدىم:
چىرايلىقىڭ كىم؟!

بىرى دىدى: مۇھەببەت!
بىرى دىدى: چىن ئىشەنچ!

1982- يىلى 2- ئاينىڭ 18- كۈنى.

ئۇسما

ئەتىسگەندە، كەچلەردە،
ئۇسما ساتىمەن دەيدۇ.
قۇشتەك چىقىپ ئالدىغا،
قىزلار ئالىمەن دەيدۇ.

ئۇسما قويۇپ ئەينەكتە،
سوغاق سودا چايقايدۇ.
شۆى قەدىرى بۇ كېچە،
يىگىتلىرى ساقلايدۇ.

1983 - يىل 2 - ئاينىڭ 20 - كۈنى.

چاشقان شۇنداق دەيدىكەن...

هەسسەم بارغۇ، هەسسەم بار،
دېڭىزدىمۇ هەسسەم بار.
يەتكەن ئاڭا ئايىغىم،
دولقۇنلاتقان مايىغىم...

1983 - يىل 2 - ئاينىڭ 18 - كۈنى.

تەر

بىر تامچە،
ئىككى تامچە،
ئۈچ تامچە....
تۆكۈلەر تەرلەرنىڭ بىھېساپ.
كۆرمىدى كىشى دەپ، بۇرادەر
يۈرمىگىن ھەر كىمگە كۆپ قاخشاپ.

باسساڭ سەن ياخشىلىق مۆھرىنى،
يۇيالماس يامغۇر، قار شىددەتتە.
مەن كۆرگەن، بۇگۈنگە شاھىتمەن،
ئۇ كۆرەر تاڭلا كۈن ئەلۋەتتە!

1983 - يىلى 1 - ئاينىڭ 8 - كۈنى.

چىغ بوستان

چىغلارغا قونۇپ،
توپىغا ئېغىناپ،
سايرايدۇ تورغاي،
زىمىستاندىن،
تومۇزدىن قورقماي،
چۆلنى كۈيلەيدۇ،
ئېزىتقۇدىن سۇ تەلەپ قىلماي.
ئۆز ئۆينىڭ خوشلۇغى شۇ،
پۇت - قولىنىڭ بوشلۇغى شۇ!

1983 - يىل 2 - ئاينىڭ 23 - كۈنى، كېچە.

تاش ئادەملەر

بەزىلىرى ئوقيا چەنلىگەن،
بەزىلىرى ساپان ھەيدىگەن،
بەزىلىرى يانپاشلاپ ياتقان،
تاش ئادەملەر بۇ،
سادا بۇ،
تەۋەرۇك بۇ،
ئەسىرلەپ توپا ئاستىدا قالغان!

ئۇزاق ئۇخلاپ،
بىزار بولۇپ ئويقۇدىن،
ئويغاندى ئەمدى،
سىلكىپ توپىنى،
رۇسلاپ قەددىنى!

بۇ دەقىقىدە،
ئۇلارنى
مەن كورمەكتىمەن،
سەن كورمەكتىسەن،

ئۇ كورمەكتە،
تۇيۇلىدۇ بىر ئۇزۇن چۈشتەك،
بىر ئۇزۇن رىۋايەتتەك؛
چۈش
ئۇزۇنغا سوزۇلغان،
ئۇزۇندىن - ئۇزۇن....

1983-يىل 2-ئاينىڭ 19-كۈنى ئۈرۈمچى.

ئىدىقۇت يوللىرى

بالا ئىدىم،
شامال يالاپ كەتكەن
سېپىل تۈۋىدىن،
ئەلمىساقتىكى ئۆيلەر ئالدىدىن،
ۋەيرانلىقتىن
شۇ يوللاردىن ئۆتكەنمەن
قانچىمۇ - قانچە.
ياز كېچىلىرى
ئىشەككە مىنىپ يېنىچە.
پاقىلارنىڭ كورۇلداشلىرى،
تومۇزغىنىڭ چىرىلداشلىرى،
كەسلەنچۈكنىڭ يۈگۈرۈشلىرى،
ھەممىسى،
يادىمدا ھەممىسى.
ئەجەپ سېغىندىم
چاڭ - توپىلارنى،
توپا ھىدلىرىنى،
قۇملار ئۇچۇپ.

قالمىغاندۇ بەلكى
ئىزلىرىم.
يۈرىكىمدە بىر ئوت تېخىچە،
يۈرگۈم كېلەر،
يالاڭ ئاياق،
پۇشقاق تۇرۇپ
ئۇپۇققىچە!

1983 - يىل 2 - ئاي.

تۇرپان قەسىدىسى

بىر يوقاپ بىر كورۇنگەن ئاق يەلكەندەك،
قەلبىمدە بالىلىقنىڭ كولەڭگىسى.
كارىزچى ئاتا ئېيتقان بىر رىۋايەت،
بولغاندى تەسەۋۋۇرۇم سەرەڭگىسى.

قۇم تاغلار ئارقىسىدا جەزىرىدە،
بار ئىمىش ھاسان شەھرى — غايىپ شەھەر.
ئاقارمىش بىر ئېرىقتا قايماقلىق سۈت،
ئاقارمىش بىر ئېرىقتا شەرۋەت - شېكەر.

بار ئىمىش ئۇندا گۈزەل ھەيۋەتلىك كول،
ناخشىلار كول ئىچىدىن چىقار ئىمىش.
سۇچىلار ئەتىگەندە سۇ تۇتقاندا،
سويۇنۇپ، ھوزۇرلىنىپ ئاڭلار ئىمىش.

ئۇلاردىن نەپىس بەلەن كۆي ئاھاڭلار،
تارارمىش ئەل ئىچىگە چاقماقتەك تېز.
يالقۇنلۇق ناخشىلارنى ئېيتار ئىمىش،
شۇ سەۋەپ تىلى چىققان ھەر ئوغۇل - قىز.

ئانىلار ناخشىلارنى ئۆگەتكەندە،
ئاتىلار چېلىپ دۇتتار قىلغان تەڭكەش.
ئەسىردىن - ئەسىرلەرگە كىرىپ بارغان،
توختىماي داۋاملىشىپ مۇشۇ ئۆركەش.

ئۆتتىكى قانچە ۋاقىت - قانچە مىڭ يىل،
سوراڭلار جاھانشۇمۇل قازىمىلاردىن.
سوراڭلار يېشىل يۇرتىنىڭ ئەڭگۈشتەرى
ئالتۇندەك چاقناپ تۇرغان يازمىلاردىن.

تېرىدە، مەڭگۈ تاشتا، قەغەزلەردە،
تاختىدا، مىڭ ئۆيلەردە قەدىم ھەرپ.
كىتاپتا، پۈتۈكلەردە، بىزەكلەرە،
ئەقىلنىڭ دۇردانىسى بولغان سەرپ.

ئەقىلنىڭ دۇلدۇلىنى ئويناتقانلار،
كۆنلەرنى ئۆتكۈزەتتى ئات ئۈستىدە.
بوشۇكتىن ئايرىلغانكى ئوغۇل يا قىز،
بولاتتى ئات مىنىشنىڭ ھەۋىسىدە.

ئىگەرلەر، يۈگەن - نوختا، ئۈزەڭگىلەر،
ئالتۇندىن، كۈمۈشلەردىن نەقىشلەنگەن.
يوپۇقلار ئوخشار ئىدى رەڭدار تۇزغا،
ۋادىنىڭ گۈل - چېچىگى كەشتىلەنگەن.

مۇقەددەس بىلىپ ئاتنى مىنىپ مەھكەم،
ئوۋ قىلىپ يامشاتتى چوققىلارغا.

بوراندەك يول باساتتى كوز ئاچقىچە،
چۈشەتتى چوڭقۇرلارغا - ۋادىلارغا.

باتۇرلار قويۇلغاندا قەۋرىلەرگە،
بىللىلا كومۇلەتتى ۋاپادار ئات.
سەيياھلار كورگىنىدە بولۇپ ھاڭ - تاڭ،
دېيىشكەن: ئات ئۇلارغا بولمىش قانات.

شۇ ئىزلار يۇلتۇزلاردەك ئۆچكىنى يىراق،
يارغولدا، ئاستانىدا، بېزەكلىكتە.
كورۇنەر ئەپسانىۋى مەنزىرىلەر،
بۇ بۈيۈكلۈك ئۇرغۇپ تۇرغان گۈزەللىكتە....

باق ئەنە! يارغولدىكى قەدىم شەھەر،
كوك كەپتەر ئاسمىنىدا ئۇچقان ئىگىز.
تۇۋەندە چوڭقۇرلاردا شارقىراپ سۇ،
بەلكى بىر قىسسە سوزلەر شوخ، تىنىمسىز.

زامانلار سەلتەنەتى — قەدىم يوللار،
رەستىلەر، قەدىم ئۆيلەر، قەدىم ئوچاق.
شاھانە قەسىر، ساراي، قەلئە، قورغان،
تۇرۇپتۇ جانلىق موزېي بولۇپ شۇنداق.

بۇندىكى ھەتتا ساپال سۇنۇقلىرى،
رەڭگىنى يوقاتمىغان ھازىرقىدەك.
ئىجاتىنىڭ، كەشپىياتىنىڭ يالدامىسى،
ھەر بىر تاش، گۈل چېكىلگەن ھەر بىر كىسەك.

تەكلەرنى بەنا قىلىپ ساي - سايلاردا،
ئاسماننى ئورنەك قىلىپ باراڭ سالغان.
ئۈزۈمى يۇلتۇزلاردەك بىھىساپتۇر،
شەرۋىتى تىل دىگەننى چاك - چاك يارغان.

شاماللىق توپىلەردە، چۈنجىلەردە،
ھەيۋەتلىك گۈزەل مىڭبىر دەرىزە بار.
شۇ يوسۇن ئۈزۈم ئالا يېپىشىل ۋادى،
ئېيتىڭچۇ، نەدە مۇنداق مۆجىزە بار.

قاراڭغۇ كارىزلاردا ئاقار زۇمرەت،
قاڭ بىلەن باراۋەردۇر بىر تامچىسى.
(بۇككىدە بوستانلىقلار ياشىرىدۇ)
بولمايدۇ ئىسسىقتا ئىككىنچىسى.

كەپتىمىش بىر چاغلاردا بىر "ئۇلۇغ زات"
تۇتقانىمىش تەشنالىقى تومۇزدا تىز.
سۇ سوراپ تەلمۈرۈپتۇ،
جۇۋان - قىزلار،
دەپتىكى: سۇنۇپ كەتكەن قاپىقىمىز....

غەزەپتە تىتىرەپ تۇرۇپ قاغاپتىمىش،
بار سۇنى شۇنداق "غايىپ" قىلغان ئىمىش.
دەيدىكەن يەنە بىرلەر رىۋايەتتە:
باغرىدا زىمىن سۇنى ساقلىغانمىش.

يەتمىش ھەم سەكسەن غۇلاچ، يۈز غۇلاچلاپ،
چوڭقۇرلاپ، ئۈزۈن - ئۈزۈن تەشمە تەشكەن.

قاتلامدىن - قاتلاملاردىن سۇ تەپچەرتىپ،
پەرھاتلار شىرىن سۇنى شۇنداق ئىچكەن.

بورانلار قۇم تولدۇرسا قۇدۇقلارغا،
ئاي - ئايلاپ كارىزچىلار تارتىشقان لاي.
بوشاشنى بىلمەس ھەرگىز كەمەرلىرى،
مۇشكۇلدىن نېسۋىنى يۇلغان تالاي.

ئاق يەكتەك، ئاپپاق ساقال بوۋايلىرى،
ئاق لىچەك تاقىغان تېمەن مومايلىرى.
قىزلىرى قىرىقبىرتال ئورۇيدۇ چاچ،
پاكىز، جۇلالىقتۇر چىرايلىرى.

يىگىتلەر ئاپتۇۋدا يولۋاس بولغان،
كەتمىنى دولىسىدا تولۇن ئايدەك.
ئىسسىقتا ئۇچالمايدۇ ھەتتا قۇچقاچ،
ئۇلارچۇ؟!
سولماس يېشىل قارىغايدەك!

تەر چىقىپ كوينەكلەردىن شور ئورلىگەن،
ياق، بەلكى يۈرەكلەردىن ئوت ئورلىگەن.
شۇ ئوتتىن رەڭ تۈزىدۇ تەبىئەتمۇ،
(مانا شۇ چىن مەنادا ئوغۇل دىگەن!)

ئاق تىكەن ھەم كوك تىكەن ئۈنگەن چوللەر،
تورىدۇ بوستان بولۇپ گۇل قۇچاقلاپ.

بۇ يەرنىڭ ئاسمىنىدا ئۇچقان قۇشمۇ،
بويىدىن مەس بولىدۇ يىلاللاپ - يىلاللاپ.

بىشەكچى، ئاق ناۋاتلار تاغ - تاغ بولۇپ،
ئورىغان قوغۇن يۇرتى — ھوك دىگەننى.
تاتلىقتۇر، شەرۋەتلىكتۇر خوش پۇراقتۇر
(ئەللەردەك سېپىپ يىمەس ئاڭا قەننى!)

ئاڭلىغىن! بىر ئاۋاز بار گۇرۇلدىگەن،
ماشىنا! شوپۇر كەپتۇ ئۈرۈمچىدىن.
چۇقىراپ قول سىلكىشىپ كەتتى باللار،
ئۇچقاندەك چىقىپ تەكىنىڭ ئارىسىدىن.

چەتتىكى - يىراقتىكى ئۆزۈملۈكتە،
توختىدى شوپۇر يىگىت كۆلۈمسىرەپ.
كارىزنىڭ شەرۋىتىدىن بىر پىيالە
غۇپۇلداپ ئىچىپ، دىدى:
پەيزى ئەجەپ!

ئىپتىخار ھىس قىلىشتى ئوينىاق كوزلەر،
ئۈزۈمگە كەلگەن ئىكەن شۇنچە يەردىن.
ئۈزۈشتى سەرخىلىنى ئاۋايلىشىپ،
ئاق سايۋا، قىزىل سايۋا كىشمىشلەردىن.

ھىلىلە ياغلىق چەككەن كىچىك قىزچاق،
شوپۇرغا گەپ باشلىدى يېقىنىسىنىپ:

ئاڭلىساق ئۈرۈمچىنى يىراق دەيدۇ،
كوچىسى ئەينەكتەكمىش، باقساق بىلىپ....

ۋاي سىڭلىم دىدى شوپۇر، ئۈرۈمچىنىڭ،
ساناقسىز يۇلتۇزلاردەك چىراقلىرى.
تەشنالار يۈرىكىگە قۇيۇلىدۇ،
ئۇ يەردە ئىلىم - پەننىڭ بۇلاقلىرى.

تىرىشىڭ "كورۈنگەن تاغ يىراق ئەمەس"،
بارىسىز ئۈرۈمچىگە، بېيجىڭغا ھەم.
يىلتىزدىن قۇۋۋەت ئالار يېشىل ئورمان،
مۇراتقا يېتەر بىلىم بىلگەن ئادەم!

قولىنى پۇلاڭلاتتى كابىنكىدىن،
قالغانلار خوش دەپ قالدى ئارقىسىدىن.
قاچىلاپ كەتتى شوپۇر خوش پۇراقنى،
ئاجايىپ گۈزەل تۇرپان ۋادىسىدىن!

1982 - يىل، ئۈرۈمچى.

گۈل ۋە مۇقامچى

— قۇمۇل مۇقامچىسىغا

گۈلسۈرۈق، گۈل ياسىمەن ھەم گۈل ئانار،
ھويلىسى زىبا گۈلدۇر پىردەۋسىدەك.
ئېچىلار يېڭى چېچەك سەھەردە شوخ،
گۈلچىكى، كورۈنمەيدۇ مۇقامچىدەك.

گۈل سۈيى گۈلگە تامار تېمىم - تېمىم،
سالقىنىدا سۇغارغىلى سەپسە سۈنى.
بۇ سۇلار قارلىقلارنىڭ مۇزلىرىدۇر،
كەچتۈرگەن ساي - جىلغىدا كوپ ئاھۇنى.

گۈل تۇۋى ئالتۇن قەسىر، راھەت قەسىر،
مۇقامچى سايىسىمۇ سۇلتانچە بار.
شۇ ئىشىق شۇ كوڭۈلنى ئۈگەتكەندۇر،
بولمىسا يۈرىكىنى كەسكەنچە بار.

گۈللەرنى قۇچاقلىغان قۇڭۇر تۇپراق،
گۈزەل ھەم گۈزەللىكنىڭ تاجىسىدۇر.

شۇ تاغلار، ئاشۇ سەرۋەك ئاشۇ سايىلار،
مېھرىۋان① يۈرىكىنىڭ پارچىسىدۇر.

كىم ئۇتسە مۇقامچىنىڭ ئىشىگىدىن،
توختايدۇ ھېرىپ قالغان بوكەنلەردەك.
كەيپى بار مەي دىگەننىڭ، ئۇنىڭسىزمۇ،
گۈل ھىدى-گۈل شارابى تۇتار خوي بەك.

ئۇششاقلار گۈل سورايدۇ، چوڭلار مۇقام،
ئانارگۈل ياغلىقىدا پوتا چەككەن.
ئاي يۈزلۈك، تال بويلۇققا قاۋۇل يىگىت
بېقىشىپ سۆبەسىگىچە ئويناپ كەتكەن.

ئاھ ئويۇن، ئاھ كۈلكىلەر، ئاھ تەبەسسۇم،
ئۇنتۇلۇپ كەتكەن تامام تۈنۈگۈن سەن.
ئويدىمۇ، تالادىمۇ دىشۋارچىلىق،
بىر ئەمەس ئۇنى كورگەن تۈمەن-تۈمەن.

ئىزىغا چۈشتى ھايات! چۈش ۋە ئۇتمۇش-
پىتنىلەر، مايمۇنچىلىق، داس-داس شىلىم.

① مېھرىۋان پېچۇك — تارىخىي شەخس بولۇپ، تەكتى ئىب-لىدىن. ئۇ، قۇمۇلغا ياتلىق قىلىنغاندىن كېيىن، قۇمۇل 12 مۇ-قامىغا ئالاھىدە كۆڭۈل بولگەن. رىۋايەتكە قارىغاندا، بىر قېتىم ئۇ، قۇمۇل تاغلىرىدا سەيلە قىلىۋېتىپ، شۇ يەردە ئاڭلىغان مۇ-قام ناخشىلارنىڭ ھۆرمىتى ئۈچۈن بىر قانچە مۇقامچىنى مۇكاپات-لىغان. قۇمۇل 12 مۇقامىدىكى "شاھ ناخشا" ئەنە شۇنىڭدىن قالغان.

ئىزىغا چۈشتى ھايات! دەيدۇ زامان،
تاغ ھوسنى گۈل بىلەندۇر، ئال، ئال بىلىم.

باق ئەنە! سەنەم سالار سورۇن ئىچرە
كورسە دەپ تەۋەرۈكىنىڭ ۋىسالىنى.
دىلكەشنىڭ ئاۋازىنى تىڭشىغان قۇش،
مىڭ قىلسا كەلتۈرەلمەس مىسالىنى.

تاغ سۈيى توختىغاندەك شاقىراشتىن،
ئورمانلار توختىغاندەك شىلدىرلاشتىن.
تىمتاسلىق تەبەتنىڭ قۇچىغىدا،
يۇلتۇزلار قاراپ تۇرغان ئېگىز كوكتىن:

مۇقامغا جانان ئۇسسۇل ئوينىغاندەك،
جىلۋىدە زۇلپى بىلەن بويلىغاندەك.
ھەر غۇنچە ئېغىزىنى چاك-چاك قىلىپ،
ھەي-ھەي گۈل ئىقبالىنى تويلىغاندەك.

ئاھاڭلار جاراڭلايدۇ ئۇزاق-ئۇزاق،
يىراقتا تاغ-تاغلارنىڭ ئىچكىرىدە.
ساداغا بوغىلارمۇ بولۇپ مەپتۇن،
ئاڭلايدۇ قىيالارنىڭ گىرۋىگىدە.

1983-يىلى 1-ئاينىڭ 27-كۈنى.

ئەلى سىيكەللىرى

ئەلى دەرياسىغا

قارلىقلاردىن كەلگەن ئەي دەريا،
باغاشلىغۇم كېلىدۇ سېنى.
ئەركىلەتكۈم كېلىدۇ سېنى،
سەندە هامان كوڭلۈم يەلكىنى.

ئەنە قىرغاق! ئوغلۇم ئەككىمىز،
تەۋەرۈك دەپ تاش-لار تېرىمىز.
سېغىنغاندا ئۇرۇمچىمىزدە،
گوهەر قىلىپ كوزگە سۈرىمىز.

ئەنە دوستۇم! توقايلار ئارا-
باشلاپ چىقتى ئالدىمدا ئوركەش.
ئۈزۈپ كەتتىم، ئوينىدى يۈرەك...
(ئاستا-ئاستا چۈشۈپ كەلدى كەچ).

گاه هوكىرىگەن، گاهى گۈكىرىگەن،
سادالىرىڭ قالدى قۇلاقتا.

مۇقام بولۇپ تۈيۈلدۇ ئۇ،
ئاڭلاپ ياتسام ئۇلگىنىمدە تا!

مولللا توختى يۈزىدە...

ئالتۇن تاۋاقتەك ئاي
ئورلىمەكتە شەرق تەرەپتىن.

1

سادىرنىڭ ئويلىرى نەدىدۇ؟
ئېچكەن سۇلىرى قايسىدۇ؟
ماڭغان يوللىرى شۇمىدۇ؟!

2

تۈيۈلدى يېنىمدا تۇرغاندەك،
نەپەس ئالغاندەك،
كۈلگەندەك،
مالخىيدنى قىرلاپ ناخشا ئېيتقاندەك.

3

تال چىۋىقنى ئات قىلىپ،
باللار چىقىشتى ئالدىمغا!

ئاختام ①

كەڭرى ئاسمان.
ئۈرۈك چېچەكلىگەندە
كورۇنەر يىراق - يىراقتىن،
ئاپپاق، سۇزۇك تۇمانسىمان.

كەڭ دالا،
گۇل مەۋسۇمىدە
بوۋاي - مومايلار،
چېكىسىگە - قۇلاقلىرىغا
گۇل قىسقان.

پاراڭلىرىنى دەيمۇ،
چاخچاقلىرىنى دەيمۇ،
ئۇلار
كۆلكە ئۇچۇن يارالغان ئىنسان!

هەي،
مەن بۇياقتا،
ئۇلار ئۇياقتا،
كىملەر باركىن؟!
كىملەر يوقكىن؟!
كورمىگىلى بولدى قاي زامان!

① ئاختام — بىر يېزىنىڭ نامى

ئالما ساتقۇچى قىزغا

"4 — كىشىلىك گۇرۇھ" قانلىق قامچا ئوينىتقان يىللاردا، غۇلجا شەھرىدە ئالما سېتىپ قاتتىق ئازار يېگەن بىر يېتىم قىزنى ئەسلەيمەن.

سىڭلىم - سىڭلىم،
ئەسلەيمەن سېنى،
سەن بىلمەيسەن ۋە لېكىن مىنى،
ئۇنتالمايمەن،
ئۇنتالمايمەن ھېچ
شۇ كۈن ئاغزىڭدىن
قان بولدۇقلىغاننى!
ئالما سېتىش بولدى "گۇنايىڭ"،
ئورىۋەتتى سېۋەتلىرىڭنى،
دەسسىۋەتتى ئالمىلىرىڭنى...
مولدۇرلىسە كوزلىرىڭدىن ياش،
ئۇردى، تەپتى سەندەك ئاجىزنى،
ئۇن تورتكىمۇ تولمىغان قىزنى!
مەن شەھرىڭگە
"مۇساپىر" ئىدىم،
مەن يىغلىدىم
ئىچىمدە ئۇنسىز،
ئەر كوزدىن ياش چىقماس ئاسان،
كىمگە دەيمەن؟!

كىم تىڭشايدۇ سوز؟!
دەرتلىرىڭگە بولماي ھەمدەم
ئاشۇ كېچە بوغۇلۇپ چىقتىم،
نەچچە - نەچچە تولغىنىپ چىقتىم!

بۇلبۇلنى سولىما قەپەزگە!

(بۇلبۇل باققۇچىلارغا)

بۇلبۇلنى سولىما قەپەزگە،
بۇلبۇلغا باغ ياخشى، بىلمەمسەن؟!
سايرىسۇن، قانغىچە سايرىسۇن،
باقمىساڭ خۇماردا ئولەمسەن؟!

بۇلبۇلنى سولىما قەپەزگە،
قانىتى يۇلۇنۇپ كەتمىسۇن.
ئۆزى ھەم كوڭلى ھەم بەك نوزۇك،
ئۇنىڭغا ھېچ ئازار يەتمىسۇن.

بۇلبۇلنى سولىما قەپەزگە،
ئايرىما، جەننەتتۇر گۈلشىنى.
قەپەزنى ئاسمىغىن سەتراچ،
بولسەن ئەركىنلىك دۈشمىنى!

1874 - 1983 - يىللار غۇلجا - ئۈرۈمچى.

داستانلار

چوغلۇق باللادىسى

جىمجىت گۈلشەن، بۇلبۇل تىپ - تىچ
ئۇگىدا كەپتەر.
ئويىنىشىدۇ ئەركە شامال
ۋاراقلاپ دەپتەر.
دەرىزەمدىن ئاي نۇرلىرى
چۈشىدۇ تال - تال.
قولدا قەلەم، ئولتۇرىمەن -
سۈرگەنچە خىيال.

ئىلھام قىزى كىرىپ كەلدى،
كۈلۈپ بىر تاتلىق.
شائىر ئۈچۈن بولماس بۇندىن

زىيادە شاتلىق.
دېدى: " چوغلۇق ئېلىپ كەلدىم،
ئەي گۈلگە شەيدا.
ئىشىنىمەن يېڭى داستان
بولۇشقا پەيدا".
تەلپۈنۈپ مەن گۈلگە شۇدەم
تاشلىدىم نەزەر.
ھاياجاننى بېسىۋېلىپ،
باشلىدىم غەزەل:
"گاھ پۈرايسەن ئەتىر ئوخشاش
گاھ خۇددى رەيھان.
يېزىلمىدى سەن توغرىلىق
تېخى بىر داستان.
سىرلىرىڭنى ئەيلە بايان،
تارىخقا يازاي.
ھايات كانىدۇر، كانچىدۇرمەن
گۆھەرلەر قازاي".

چوغلۇق دېدى: " سوزلەپ بېرەي،
ساڭا بىر باشتىن.
قانچە سايلار سۇغا تولغان
مەن توككەن ياشتىن.
مەن ئەسلىدە بالاغەتكە
يەتكەن قىز ئىدىم.
چىۋەرلىكتىن داڭقىم يۇرتقا-
كەتكەن قىز ئىدىم.

مىسكىن ئاتام ئاتلىرىنى
باقاتتى باينىڭ.
يىلدا ئىشلەپ تاپالمايتتى
پۇلىنى چاينىڭ.
يىغىپ تۇزەپ باشقا تاپساق
يوقتى ئاياقتا.
بەخشەندە بوپ ئۆتكەن ئۇمۇر
دەشنەم - تاياقتا.
باي قارايتتى بىزگە دائىم
بىر كوزى بىلەن.
ئۇستەڭلەردە توختايتتى سۇ
بىر سوزى بىلەن.
ئاڭا چاكار سادىق دىگەن
قېرىچى بار ئىدى.
قېرىچى ئەمەس غەمگە پاتقان
ئويچى بار ئىدى.
كوڭلى گويا ئالتۇنلۇقنىڭ
ئالتۇندەك ساپ.
تەگتۇشلىرىم دەيتتى: " سادىق
ساڭا خويمۇ باپ".
مېنىڭ پىكرۇ - خىيالىممۇ
سادىقتا ئىدى.
بىر كۈنى ئۇ: " تىنىغىمىز
قوشۇلسا!" دىدى.
خىجالەتتە شەلپەر ئوخشاش
قىزاردى بېتىم.

ۋە بۇزۇلدى ھاياجاندىن
يۇرەتكە رېتىم.
جاۋاپ ئۈچۈن مۇناسىپ سوز
تۇراتتىم ئويلاپ.
كېلىپ قالدى مۇتەھەم باي
ئېرىقنى بويلاپ.
"كاپىر!" دېدى، قامچا بىلەن
بېشىمغا سالدى.
سادىق ياندىن خەنجىرىنى
سۇغۇرۇپ ئالدى:
"ئاتام ئېيتقان: خەنجىرىڭنى
قىنىدىن ئالما!
ئالساڭ، رەقىپ ئۆلمىگەنچە
قىنىغا سالما!
رەقىبىمسەن، جەھەننەمگە
يوللىنا جېنىڭ!
بەدنىيىتىڭ ئىشقا ئاشماس
ھېچقاچان سېنىڭ.
گۈل - غۇنچەمنى چەيلىمەكتۇر
سېنىڭ غەرىزىڭ.
يېتەر، قىلغان - ئەتكەنلىرىڭ،
كۈتكىن ئەجىلىڭ"!

يىلان ئوخشاش تولغاندى باي
خەنجەر يىگەندە.
ئىشت ئۆلۈمى دەپ بوۋىلار،

شۇنى دېگەن - دە.
يالاقچىلار تۇتۇش ئۈچۈن
كەلدى پالاقلاپ.
قەھرىمانغا غەيرەت يولداش
كەتتۇق يىراقلاپ.
يول كېسىلگەن ئالدىمىزدا
يوق ئىدى ئامال.
شۇنداق ئېغىر شارائىتتا
يۈز بەردى بىر ھال.
ھەيۋەت بىلەن يېرىلدى يەر،
تىترىدى جاھان.
قاپلاپ كەتتى زېمىن - كوكنى
بىر پەستە تۇمان.
چىقىپ شەدىن ئاپپاق ساقال
تېمەن بىر بوۋاي،
دېدى بىزگە: " چۇشۇڭلارتېز،
بۇ تېچ پانا جاي".
تۇمان ئارا يەر ئاستىدا
كوردۇق بىر نۇرنى.
ئاشۇ نۇرنى كوزلەپ ماڭدۇق،
تۇتىشىپ قولنى.
ۋىدالاشتۇق قالدى ئارتتا
تەڭسىز شۇم دۇنيا.
كورمىگەچكە ئۇ چاغ بىزگە
بەختنى راۋا.
چوغلۇق بولۇپ ئۇندۇق كېيىن

ئىككىمىز تەپ - تەڭ.
غۇنچىسىغا بەردۇق يۈرەك
قېنىمىزدىن رەڭ.

ئەۋلاتلىرىم ئۆز بەختىدىن
مەمنون بوپ يۈرسە،
مېنى قىسىپ يارى بىلەن
شاتلىنىپ كۈلسە؛
باقسام دائىم بىر ئالەمچە
زوقۇم كېلىدۇ.
ۋە ئۇلارغا مۇشۇ سوزنى
ئېيتقۇم كېلىدۇ:
"ئۇنتۇماڭلار، بىر دەرت تارتقان،
ئېغىر ئۆتمۈشنى.
كوز قارچۇقتەك ئاسراڭلار، بۇ
يېڭى تورمۇشنى."
ئاڭلاپ چوغلۇق قىسىيىسىنى،
ئورۇلدى ئۆپكەم.
ئەجدادىمىز ئەنە شۇنداق
ھەسرەتتە ئۆتكەن.
ئەمدى ھەرگىز تەكرارلانماس
ئۇ قارا تۈنلەر.
مەڭگۇ ياشنار ئەجرىمىزدىن
بۇ يورۇق كۈنلەر.

× ×

ياڭرار گۈلشەن، سايرار بۇلبۇل،
سامادا كەپتەر.
پۈتتى سوھبەت، ئاتتى تاڭمۇ
يېپىلدى دەپتەر.

1964 - يىل، ئۈرۈمچى.

گۇلدەستىخان

مۇقەددىمە

رىۋايەتنىڭ ئوكيانىدا
گوھەر ئىزلەپ ئاققۇزدۇم تەر،
تاپقىنىم ئاز، قەلىمىم ياش،
كەچۈر مېنى جان بۇرادەر!

قىلار ئانداق رىۋايەتكىم:
قارا پەردە ئىچرە پەلەك.
كەلگۈدەكمىش بىر تاغ ئۇچۇپ،
جۈپتى ئۇچۇن كويگەچ يۈرەك.

ھالىڭ سىنىڭ نەكەچتى دەپ،
مەشۇغىنى ئىزلەر ئىمىش.
شامىلىنى تويىماي پۇراپ،
جامالىنى كوزلەر ئىمىش.

شۇندا بوران بۇلۇتلارنى،
لەشكەر قىلىپ چىققان ئىمىش.

ھەق مۇھەببەت شۇڭقارىنىڭ،
پەرۋازىنى توسقان ئىمىش.

ئىلاج بولماي تاغ قونغانىمىش،
كوز يېشىدىن ساي تولغانىمىش.
شۇندىن بۇيان باغداش سۈيى،
تاشتىن - تاشقا ئۇرۇلغانىمىش...

يىلتىزى يوق دەرەخ نەدە،
ھېكمىتى يوق چوچەك نەدە.
ئاز بولغانمۇ ئۇنداق تاغلار،
ئۇ زاماندا بۇ يەرلەردە!

1 - باپ

بۇلاق بويىدا

دەردى بار جانىۋالارنى،
قونغان دەرەخلەردىن سوراڭ.
— قومۇل قوشىغى

ئەگىم - ئەگىم ساي ئىچىدە،
سېرىق قۇمغا ئىز چۈشۈپتۇ.
شىر - شىر ئاققان تال بۇلاققا،
سۇ ئالغىلى قىز چۈشۈپتۇ.

قويۇق قارا كىرپىكلىرى،
نۇرلىنىدۇ شەھلا كوزى.
قىيغاچ قېشى چەكسىز نەپىس،
يېڭى چىققان ئاينىڭ ئوزى.

لەتاپەتتە قىسسىلەرنى
سوزلەپ تۇرسا گوزەل خالى؛
نىچۇن هورلەر ئەسىر بولماس،
بەنت بولۇپ ئىختىيارى!

تاغاق بولسا، تاغاق بولسا،
قىزنىڭ چېچى تۇزارمىدى.
بەختى بولسا، بەختى بولسا،
تەلىيى كاج بولارمىدى.

داۋالغۇيدۇ قاينام بۇلاق
كورۇندۇ ئەشقۇم تېگى.
چۇلغۇندۇ قىز خىيالى،
قۇرۇمايدۇ ياش، ئېتىكى.

ياپراق شاختىن ئايرىلدىغۇ،
قىز يۇرتىدىن ئايرىلدىغۇ.
بۇغۇچلانغان كەپتەر كەبى،
قاناتلىرى قايرىلدىغۇ.

ئاشۇ كېچە - مۇدھىش كېچە،
ئۇنتۇلمايدۇ تا ئولگىچە.

جان تاپالماي ئاتا - بالا،
زۇلۇم چېكىپ خورلانغىچە؛

چىقتى قىيماي يۇرت - ماكاندىن،
يولغا ئېلىپ زاغرىسىنى.
پانا تارتىپ ئوزگە يۇرتقا،
كەزدى تۇرپان سەھراسىنى.

قاغجىرىدى قىزىل لەۋلەر،
بولۇپ سېرىق قەھرىۋادەك.
ئوتتى ئەجەپ تامچە قەدرى،
ئۇسسۇزلۇقتا توتىيادەك.

بوۋاينى قىز يېتىلەپ كىلەر،
يۇرىگىدە ئوكسۇپ كىلەر.
بوۋاي قانلىق كوز يېشىنى،
ياغدۇر قىلىپ سېپىپ كېلەر.

شالاڭ قاش، ئاق، ئوسۇك ساقال،
جۇل - جۇل كوينەك، يىرتىق تامبال.
ئاياقلىرى پارە - پارە،
بولۇپ كەتكەن قۇرۇق قاخشال.

سۇ كەلتۇرسە تامچە تەگمەي،
خامان ئالسا بىر نان تەگمەي،
تەتۇر پەلەك تىكسە كولپەت،
بارار ئىدى بويۇن ئەگمەي.

قورقۇنچلۇق كەچۇرمىشى،
(شۇنداق ئىكەن جاھان ئىشى!)
تونۇگۇنكى دەردى - غەمدىن،
ئۇلغايغىنى — ئاھ ئۇرۇشى!

ئۇچتى ئۈينىڭ نۇر چىرىغى،
تـوت تام بوالدى بىر غەمخانە.
كوزدىن ياش دانە - دانە،
ئاقتى گوھەر ئىككى دانە.

جان كويەرى ئەمەسمىدى،
مېھرىۋانى ئەمەسمىدى.
رەنجى — دەرتنى بىللە تارتقان،
قەدىردانى ئەمەسمىدى.

ئېلىپ كەتسە توغامنى سۇ،
توغام قىلغان گەۋدىسىنى.
بوۋاي چولاق كەتمەن بىلەن،
يولىگەنتى توپىسىنى.

كېچىلەردە ئۇرسا مىراپ،
تولغىناتتى مىڭ ھالسىراپ.
قاختۇراتتى سۇغا كوكنى،
شۇ جاپاكەش ئۇزى قاراپ.

ئاق ئايدىڭدا ئوما ئۇرۇپ،
خامانلارنى بىللە سورۇپ.

قوغۇنلۇقنى چورىگەنتى،
يوگىمەچ ھەم پىلەك بولۇپ.

پەلەك باقماس نەزەر تاشلاپ،
كەلدى ئاپەت — بالا قوشلاپ.
نان پەيغەمبەر، ئاش ئەۋلىيا،
قامچا بەرمەس ناننى تاشلاپ.

بەخت ئىزلەپ، نىجات ئىزلەپ،
ئويدىن چىققى تۈن - يۇلتۇزدا.
ئاتىسىنى يېتىلىگەن قىز،
جىم - جىم كېلەر چىغىر يولدا.

قومۇش ئۇنگەن مۇڭلۇق قەۋرە،
قىزىڭ سەندە يىغلاپ تۇرار.
دەرت كەلگەندە دەرتمەنلەرگە،
كوزگە ياشنى زورلاپ تۇرار.

بوۋاي ئاغزى ئومچىيىدۇ،
شۇ قەۋرىنى سىلاشتۇرۇپ.
پىچىرلايدۇ ئىمىنىدۇ، ....
بىر - بىرىگە ئۇلاشتۇرۇپ. ....

قەيەردىدۇ ئىتلار قاۋاپ،
ئەنسىزلىكنى ئۇلغايتىدۇ.
يۇرۇپ دەشتى - باياۋاندا،
ئەمدى كىمگە ھال ئېيتىدۇ!

كەتتى يۇرتتىن ۋىدالىشىپ،
ئۇلمەي تىرىك جۇدالىشىپ.
ئۆزى پېقىر، كۆڭلى سۇنۇق،
قۇمۇلسىزى تەلمۈرىشىپ.

نان يۈزىنى كۆرمەي كۆنلەپ،
ئاخشاملىرى چۆلدە تۈنەپ.
بوغۇنچىنىڭ مۆملىرىدەك،
سارغىيىشتى يىغلاپ-تېنەپ.

بىر ئاڭلىنىپ بىر يوقايدۇ
كولدۈرمىنىڭ ئۈنى سايدا.
ئاي قاراڭغۇ، يوللار مۈشكۈل،
بۇ كارۋانلار بارار قايدا.

قاغا-قۇزغۇن باياۋاندا،
جەسەتلەرنىڭ خېرىدارى.
ئاھ ئاقارغان ئۇستىخانلار،
سىلەر بىلەن كىمنىڭ كارى!

....
....

داۋالغۇيدۇ قاينام بۇلاق،
كۆرۈنىدۇ ئەشقۇم تېگى.
چۇلغۇنىدۇ قىز خىيالى،
قۇرۇمايدۇ ياش، ئېتىگى!

بۇلاق سۈيى ئۈن قاتمايدۇ،
قىزنىڭ يېشى تاراملايدۇ.
بۇلاق سۈيى ئاقسا-ئاقسا،
قىز كۆڭلىنى ئالالمايدۇ.

2-باپ

تۈگىمەس يوللار...

مەن ئۇلاسام، ئۇلۇكۈمنى تاغدا قويۇڭ،
تاغ يولى يىراق كەلسە باغدا قويۇڭ.
يۈزۈمنى قىبلە سايان ئاچىپ قويۇڭ،
باشىمغا بىر دەستە گۈل سانچىپ قويۇڭ.
— قۇمۇل قوشىقى

يىراقتىكى ئىككى كىشى،
ئالدىدىكى قۇم ئۇركىشى.
ماڭسا-ماڭسا تۈگىمەس يول،
يۈرۈگىدە غەم-تەشۋىشى.

يۇلغۇنلۇققا بېرىۋالسا،
ئۇھ دەپ ئارام ئېلىۋالسا،
يۇلتۇزلارنى مۆڭداش قىلىپ،
پۇتلىرىنى سوزۇۋالسا.

دەرمان كېتىپ ھاردۇق يەتتى،
بارغان بويى ئۇخلاپ كەتتى.

شالدىرلىغان كوك قومۇشلار،
دەرتمەنلەرنى ئەللەي ئەتتى.

ئويغاندى قىز چوچۇگەنچە،
كىرپىكتىن قۇم توكۇلگەنچە.
ئازاپلىق يول تۇگەر قاچان،
دىدى كوزنى ئۇگلىغانچە.

ئۇخلار بوۋاي شوردا يىتىپ،
تاش - چالمىلار تەنگە پىتىپ.
نان - پان چۇشەپ قالغانىكىن،
كەتتى ئەجەپ لەۋنى تامشىپ.

يىراقتىكى خىرە - غۇۋا،
كورۇنگەنلەر تاغلارمىدۇ.
بۇياندىكى قارا - قۇرا،
بوك - باراقسان باغلارمىدۇ.

غىچىرلايدۇ ياغسىز هارۋا،
دەرتلىك غەزەل تەگكەش بولغان.
قىز ئويلايدۇ: كىم ئىكەن ئۇ،
چول باغرىغا مۇڭ ياغدۇرغان؟!

هارۋىكەش قوشىغى

شىگشىگشا ئوزى گوبى①
ئىككى تاغنىڭ ئاراسى.

①قومۇل خەلق قوشاقلىرىدىن ئېلىنىندى.

قومۇل يولىغا قاراپ،
ئاقتى كوزنىڭ قاراسى.

چىڭ گاڭ غوجام دولىتى،
شىگشىگشانى كورسەتتى.
ئىككى تال قامچا بىرىپ،
دەگگەن مانى هەيدەتتى.

ئۇچ يىل هارۋىنى هەيدەپ،
ئىككى قامچا چۇشۇردۇم.
كىچە يىتىپ ئۇيقۇمدا،
يۇرتلىرىمنى چۇشىدىم.

هاراق دىگەن ئاچچىق نىمە،
شىڭ - شىڭ قاينايدۇ.
چىڭ گاڭ غوجام ئاگلاپ قالسا،
نومغا پالايدۇ.

قومۇلۇمغا كىتىمەن،
نوملىرىڭ قالسۇن ساڭا.
دولىتىڭنى تولا كوردۇم،
رۇخسىتىڭ بولسۇن ماڭا.

گۇلدەستىخانىنىڭ قوشىغى

سىنىڭ دەردىڭنى ئېيتايمۇ①
ئوز هالىمغا يىغلايمۇ.

①قومۇل خەلق قوشاقلىرىدىن ئېلىنىندى.

قايغۇ ـ دەرتتە سارغايغان،
يىتتىم ھالىمنى ئىتايمۇ.

قارىياغاچ يوپۇرمىغى،
قاتمۇ ـ قات بولار ئىكەن.
ئۆز شەھرىدىن ئايرىلغان،
مۇساپىر بولار ئىكەن.

دوڭمۇ ـ دوڭ ئاراسىدا،
ئات چىپىپ ھارغانمىكىن.
خۇدايىم مۇڭداق بالانى
بەندىگە سالغانمىكىن.

يۈرىكىم غەلۋۈرگە ئوخشاش،
قويسىلا تۇرماس تېرىق.
شۇنچە جاراھەتلەر بىلەن،
سولغان چىرايىم ساپ ـ سېرىق.

... ...
... ...

چەتكە تارتىپ ھارۋىسىنى،
چۈشتى ئىلدام چەبدەس يولچە.
ناخشا يۈرەك ساداسى دەپ،
يىغقىن كەلدى ئاغرىپ ئىچى.

ئاتا ـ بالا ئىككى ئاجىز،
بوران سوققان سىقىمچە قۇم،

قۇتقۇزمىسا بورىگە يەم،
تۈگىشىدۇ چۆلدە چوقۇم.

بىر قىپىقتا تۇرسا يوقسۇز،
بىر ئەمەسمۇ تەقدىر جىنى.
كەتتى بىللە بۇ سەپەردە،
تەڭ تارتىقلى مۇھتاجلىقنى!

3 ـ باپ

داۋاندا

تاغ سايان قىلدۇق سەپەر،
نەمدى نىچۇك ھاللار كېچەر.
—قومۇل قوشىغى

ئەي شامالدا قالغان غازاڭ،
سەن توختىدىڭ نەگە بېرىپ.
ئەي مۇساپىر ئىككى ئىنسان،
قەيەرلەردە بولدۇڭ غېرىپ!

ئۇن ئىككى تاغ ئارىسىدا،
جان پانالاپ قايسىسىدا.
ياغسا يامغۇر، چىقسا بوران،
قالدىڭ قاي تاش دالدىسىدا!

× ×

ئۆتۈن تېرىپ ئىدىرلىقتا،
تەرلەپ - پىشتى گۈلسۇم موما.
پەيدا بولۇپ قالدى ئىتى.
ھاۋشۇپ كەتتى لېكىن خويما.

سىناقلاردىن ئۆتكەن سىرداش،
ۋاپادار ئىت سادىق يولداش.
ئۆكتەملەرگە بەرمەيدۇ يۆل،
ئەللەر ئۆچۈن قويدەك يوۋاش.

قىيا بېقىپ كۈلۈمسىرەپ،
موماي ئىشقا بولدى مەشغۇل.
ئىت ھورىدى، چوشەك تۇرغان،
ئات قېشىغا بېرىپ ئۇدۇل.

بىر قايرىلىپ كېشىنىدى ئات،
موماي كوڭلى دەككە - دۈككە.
قاۋدىغانچە يۈگۈردى ئىت،
تىك داۋانغا ئۆرلىمەككە.

تاغچىلارنىڭ قانىتى ئات،
مىندى موماي يەشكىنىچە.
كەتتى ئالغا، كوڭلى تىنماس،
بۇ سىرلارنى بىلمىگۈنچە.

بىر قىيادا توختىدى ئىت،
پۈتى بىلەن تاتىلاپ يەر.
(داۋانلارنىڭ مۈشكۈلى بۇ،
ئۆتكۈنچىگە بالا - خەتەر!)

بايقاپ قالدى ئاتتىن چۈشۈپ،
بىر قامچىنى ئايىغىدا.
باستى تىترەك، كەتتى ئۆكۈپ،
ھەريان نەزەر سالغىنىدا.

بىر چوڭقۇردا ئوغلى بىھوش،
يۈز - كوزىنى تاش شىلىغان.
قۇچاقلار ئۇ، ۋاي بالام دەپ:
غۇنچە ئىدىڭ گۈل ئاچمىغان.

تىڭشاپ كەتتى تىنىقىنى،
يېقىن تۇتۇپ قۇلىقىنى.
يۈزلىرىگە يۈگۈردى قان،
بىلىپ يۈرەك سوقۇشىنى.

تۇيۇقسىزلا نېرى چەتتىن،
كوتىرىلدى نالە - پىغان.
ئانا ئىتتىك يۈگۈرتتى كوز،
ئاندا زارلار ئىككى نىمجان.

بولسا ئادەم قۇتقۇزسا تېز،
ئەلگە خەۋەر تارتسا يىلتىز.

چەۋەندازچە مىندى ئاتقا،
ئۇچقۇن چاقناپ چۇشتى ھەرئىز.

× ×

موماي بىلەن شۇ غېرىپلار،
ئەسلى زاتى بىر پىدلەكتىن.
ئانا - بالا — قان - قېرىنداش،
بولۇپ كەتتى شۇ سەۋەپتىن.

كوكۇل كەگرى بولسا ئەگەر،
يېتەر بىر دان تەك بولۇشسە.
بىلىنمىگەي ئاي ۋە يىللار،
دەرت - راھەتنى تەك بىلىشسە.

قىزنىڭ مېھرى ئېشىپ باردى،
موماينىڭمۇ ئېتىتادى.
گۇزەل قىزنىڭ چېۋەرلىكتە،
تالا - تۇزدە تەرىپاتى!

× ×

يول ئانىسى ئىز دەپتىكەن،
سوز ئانىسى چوچەكمىدۇ.
گۇلسۇم موما چوچەك ئېيتسا،
بەش كۇن، ئون كۇن يېتەرمىدۇ.

ئاي تۇغمش...دەپ بىر باشلىسا،
قىز تىڭشايدۇ ئۇندىمەستىن.
ئۇيقۇ باسسا ئۇزۇن تۇندە،
ئۇخلىماس ئۇ، تۇگىمەستىن...

4 - باپ

ئاھ، باغداش!

بىزلەر يۇرگەن ئىگىز تاغلار،
تاغداشنىڭ تاغى.

—قومۇل قوشىغى

باغداش دەڭلار، باغداش دەڭلار،
باغداش قوينى بىھىش دەڭلار.
بىر كورگەنلەر مىڭ ياشىرار،
مىڭ ئارماندا كورمىگەنلەر.

ئىگىز - ئىگىز تاغلار دەڭلار،
چوققىلىرى مۇز - قار رەڭلار.
ئەگىپ - ئەگىپ ئاسمىنىدا،
ئۇچقىنىنى شۇڭقار دەڭلار.

تاغ ئېتىگى جەننەت ماكان،
يىمىش پۇراپ گۇپۇلدەيدۇ.

دەستە - دەستە گۈللەر ئېچىرە،
ئۆتكەن ئۆمۈر بىلىنمەيدۇ.

ئاي چىقىدۇ ئاخشامسېرى،
ئالىپ تاغلار ۋاللىدايدۇ.
مەلىلەردە، تاش ئۆيلەردە،
جىن چىراقلار پىلىلدايدۇ.

× ×

ئۆرۈلىدۇ ئۇ يانغا قىز،
چۆرۈلىدۇ بۇ يانغا قىز.
پەنجىرىدىن قارايدۇ ئاي،
قىز ھالىغا يەتمەس ھەرگىز.

كەلتۈر ساقى پىيالەڭنى،
ھارارەتلىك بولغاي نەزمەم.
باغرى قانلىق غېرىب دىلكەش،
پىغانىغا بولغاي ھەمدەم.

بىر شىردىن چۈش كوردى ھىلى،
بولماس ئەسلا چۈش دىگىلى.
نە كارامەت، نە قىسمەت بۇ،
نېسىپ بولدى بىر كورگىلى:

گۈلدەستىخان قانات تاقاپ،
ئۇچار ئىمىش بەختىيار شات.

قۇتالۇقلارمىش پەرۋازىنى،
گۈل ئېچىلىپ باغدا قات - قات.

بەرگىدەكمىش تاغلار سالام،
قىلغۇدەكمىش چول ئېھتىرام.
ئاق يول تىلەپ سۈزۈك سۇلار،
ئاقار ئىمىش تارام - تارام.

سۇمرۇغ كەبى ئۇچقۇدەكمىش،
كوك قەرىنى قۇچقۇدەكمىش.
بىر تۈزلەڭگە قارار بولسا،
تور - مۇنارلار تۇرغۇدەكمىش.

كورۇپ ئەقلى ھەيران بولۇپ،
ئاستا پەسلەپ يەرگە قونۇپ.
نىيەت ئەيلەپ زىيارەتكە،
ئىچكىرلەپتۇ قەدەم قويۇپ.

بۇرۇلۇپتۇ مەغرىب ياققا،
سايدىن ئۆتۈپ كېلىپ تاققا.
قارىغۇدەك بولسا: مىڭ ئۆي،
نۇر چاچارمىش پۈتۈن ياققا!

بەختىم كەلدى دىگۈدەكمىش،
مەغرۇرانە يۈرگۈدەكمىش.

سەنئەتنىڭ بۇ ئالەمشۇمۇل،
گۈل تاجىنى كورگۈدەكمىش.

جىمى سۈرەت رىۋايەتمىش،
قىسما - قىسما ھىكايەتمىش.
ھەيكەللەرگە ئىچى كويەر،
ھەيۋەتلىكمىش، ئالامەتمىش.

شۇ سورۇندا چىۋەر رەسسام،
مەڭزى قىزىل، ئاپپاق ساقال.
شاگىرتىغا بېغىشلاپ كۈچ،
تاپسۇن دەيمىش يەنە كامال.

قارار گاھتا قەلەم تۇتۇپ،
ئىجات بابى، يىگىت تەنھا.
ياقۇت كەمەر بەلدە مەھكەم،
ئىلھامى جۇش ئۇرغان دەريا.

ئۇن سەككىزگە كەلمىش يېشى،
لېكىن كىچىك ئەمەس ئىشى.
چىرايىدىن ئايدەك ئىمىش،
نۇر چاقناتقاچ ئەقلى- ھۇشى.

گويا ھۆكەر يۇلتۇزدەك،
شان - شوھرىتى ئۇستۇن ئىمىش.
سەلتەنەتلىك سەنئىتىگە،
جۇملە جاھان مەپتۇن ئىمىش.

سانسىز مەدەن، ئوسۇملۇكتىن،
ياسار بولسا تۇرلۇك بوياق.
ئوڭمەس ئىمىش رەڭگى قاچە،
تۇمەنمىڭ يىل ئوتسە بىراق.

قىز دەر ئىمىش: ئىسمىڭىز كىم،
دەرمىش يىگىت: مەن ئاي تۇغمىش.
كوڭلى چۈشۈپ گۈلدەستىخان،
ئىچ - ئىچىدىن ئاھ ئۇرغانمىش.

كوز ئۈزمەستىن تۇرغانسىرى،
تۇمان چۈشۈپ بارغانسىرى،
غايىپ قىلغان يىگىتنى،
قىز قىلىنى سوزغانسىرى.

ئويغانسا قىز چۈشى ئىمىش،
چۈش تۈپەيلى بىھۇش ئىمىش.
ئۈرۈپ ھەريان ئوزىنى ئۇ،
ياستۇق تۇتۇپ يىغلاپتىمىش.

× ×

گۈلدەستىخان سەھەرلىكتە،
ھۆكلىنىدۇ چىمەنلىكتە.
ياپراقلارغا، گۈلگە يىغلار،
غەزەل ئوقۇپ دەرتمەنلىكتە:

ئەتىر گۈللەر ئېچىلىپتۇ،
قىزىل گۈللەر ئېچىلىپتۇ.
ئېچىلمايلا كەتتى بەختىم،
كاج پەلەكنى كىم بىلىپتۇ.

....
....

× ×

5- باپ

تاج ھەم گوھەر

ئالمىلىق دەريا بويىدا،
ئېچىلىپتۇ لەيلىگۈل.
سەن ئۆزەڭگە لەيلى بولساڭ،
مەن ئۆزەمگە تاجىگۈل.

— قومۇل قوشىقى

بۇ "باغ دەست"دە بىر تىمتاسلىق،
خۇددى قورام تاشتەك ئېغىر.
ئاقار ئاستا قورققاندەك سۇ،
چىقمايدۇ ھېچ ئاۋاز شىر - شىر.

ئوڭدا ئەمەس سول قاناتتا،
قورام تاش بار ئېگىز كاتتا.
ئۈستى لېكىن ياسىداق تەخت،
نەقىش چاقنار بۇ راۋاقتا.

توپىسىگە خىش - كاھىشتىن،
ئورنىتىلغان يېشىل خوراز.
خوراز شۇنداق تۇرۇۋەرگەن،
بىراق ئۆتكەن بەشيۈز قىش - ياز.

خان تىلەيدۇ جىمى خوراز،
خىشتىن بولسا، تاشتىن بولسا.
چىللىمىسا، جىملا تۇرسا،
تۈنلا بولسا، تاڭ بولمىسا.

× ×

خانغا ئاستا پىچىرلايدۇ،
قېرى يوسۇل تەخت ئۈستىدە.
غوجام قاتتىق قاقاقلايدۇ،
بىر مەنا بار كۈلكىسىدە.

ئاق ساقاللىق، يوغان سېمىز،
دۇپ - دۇملاق، غوللىرى كەڭ.
بويۇنلىرى تۇرۇم - تۇرۇم،
تاجىسى بار ھەم ئالتۇن رەڭ.

باشلىرىنى لىڭشىتىدۇ،
لەۋنى تامشىپ يالىغانچە.
چوجە كورۇپ، قالغان سادەك
چاكىلدايدۇ نەپسى شۇنچە.

ئاڭلىدىكى: باغداش گۈلى،
بۇ ئىقلىمدا بىردانىمىش.
سۇ بېرەلمەس ئۇزگە گۈللەر،
لەتاپەتتە يېگانىمىش.

ئىچەر بولسا بىر قەترە سۇ،
تامىقىدىن كورۇنەرمىش.
بۇلبۇل بولۇپ چاڭىلدىسا،
يۇرەك - جانلار ئورتۇنەرمىش.

نازۇك بېلى قىرچىن تالمىش،
ئانارلىرى ئالمىچەمىش.
قارا كاكۇل، قارا كوزگە،
بوگۇن مەشرەپ تاڭىچەمىش...

× ×

قۇش كىرەلمەس ئوردا - ساراي،
بەزمىلەرنىڭ شاھانىسى.
نەيرەك بىلەن چىلالاندى قىز،
مۇشۇ مەشرەپ باھانىسى.

گۈلدەستىخان ئالدىرايدۇ،
يەردىن ئۈستۈن قارىمايدۇ.
ئېشىپ كەتتى تۈن نىسپىدىن،
ھېچكىم تېخى قوزغالمايدۇ.

— سىزگە يالغۇز گېپىم بار دەپ،
بولەك ئويگە خېنىم ئوندەپ،
ئېلىپ چىقتى ساددا قىزنى،
خان كورۇندى، بولدى ئەجەپ!

خان:
ئەي دىلرابا كوڭلۇڭنى بەر،
توكەي ساڭا مەرۋايىت - زەر.

گۈلدەستىخان:
داغ يېرلاتماس ۋىجدان - كوڭلۇم،
زەردىن قىممەت نومۇس - ئولۇم!

خان:
كىم بىلمەيدۇ نازلىرىڭ بۇ!

گۈلدەستىخان:
ئاتامىراس ھونىرىڭ بۇ!

خان:
دىلۇ - جانىم پارە - پارە.

گۇلدەستىخان:

زەھەر يۇتۇپ بول ئاۋارە!

خان:

تىكەنسىز گۈل بولماس بەلكى.

گۇلدەستىخان:

قىسالمايسەن مۇقەررەركى!

خان:

ئۇزگە جانان كېرەك ئەمەس!

گۇلدەستىخان:

ماڭا سۇلتان كېرەك ئەمەس!

خان:

بولسا كاشكى سەندە شەپقەت.

گۇلدەستىخان:

نىچۇن سەندە يوق ئادالەت؟!

خان:

چۇمۇلىگە يوق ئۇۋالىم.

گۇلدەستىخان:

زىندانلىرىڭ تولدى زالىم!

خان:

باش تولغىساڭ جايىڭ زىندان.

گۇلدەستىخان:

مەيلى بولاي كۆكۈم - تالقان!

خان:

ياشلىق قىلما گۇلدەستىخان!

گۇلدەستىخان:

شىر ئىزىدىن يانغان قاچان!

خان:

تاشقا ئۇرما گۆھەرنى سەن.

گۇلدەستىخان:

تاشنى تاڭما تاياقتا سەن!

خان:

ئەستاغپۇرۇللا،
بوغۇپ تاشلايمەن.

گۇلدەستىخان:

ھېچبىر قورقمايمەن!

خان:

چاخچاق قىلدىم ئالتۇن قىز.

گۇلدەستىخان:

كەتكۈز مېنى ئەمدى تېز!

خان:

شەرتلىشەيلى ئىككىمىز.

گۇلدەستىخان:

ئادا قىلالامساڭچۇ؟!

خان:

بىجا قىلالىسامچۇ!

گۇلدەستىخان:

مىنىڭ ئۆي ياسات سەن قېنى!

خان:

خوپ ئورگەلسۇن، ياستاي
تاللاتقۇزۇپ ئۇستىنى.

گۇلدەستىخان:

كىمنى؟

خان:

كىمنى دىسەڭ شۇنى!

گۇلدەستىخان:

ئاي توغمىشنى!

خان:

كەلتۈرسۇن ئۇنى!

6 - باپ

سامان يولى نۇرىدا

كاككۇگۇمنىڭ ئۈنىنى،
ھەر جايدا ئاڭلاپ كېلىمەن.
يارىم بەرگەن پوتىنى،
بېلىمگە باغلاپ كېلىمەن.

— قومۇل قوشىغى

جىمجىتچىلىق، ئوچۇق ئاسمان،
ۋاللىدايدۇ سامان يولى.
پارقىرىتىپ سۇرتكەندەك،
بىر كىملەرنىڭ ئالتۇن قولى.

ئاق بوز ئاتلىق ئاي توغمىشتۇر،
چاپاۋۇللار ئارقىسىدا.
خىيال سۇرۇپ كېلەر يىگىت،
ئىگىز تاغلار ئارىسىدا.

ئۇي ئويلايدۇ خان ھەققىدە،
ئىچى پۇشۇپ پەرمانىغا.

يىپ ئۇچىنى تاپالمايدۇ،
ئويلاپ كورسە قايانغا.

بامدات بىلەن يېتىپ كەلدى،
سارايىسىرى كىرىپ كەلدى.
خان ـ غوجامۇ ئالدىغىلا،
كىبىر بىلەن چىقىپ كەلدى.

خان:
كەلدىڭ قاياندىن؟

ئاي تۇغمىش:
كەلدىم دۇڭخۇاڭدىن!

خان:
كىم بولسەن؟

ئاي تۇغمىش:
ئاي تۇغمىشمەن!

خان:
پەرمانىم شۇ قۇلاق سال،
پۈتكەز مىڭ ئوينى دەرھال!

ئاي تۇغمىش:
بۇنىڭ ۋەجى؟

خان:
ئويلەنمەكچى!

ئاي توغمىش:
سەنلەر سەكرەيسەن تويۇپ،
ئەللەر تىترەيدۇ توڭۇپ.
مۇنداق ئوتمەيدۇ جاھان!

خان:
ھەرگىز ئورۇلمەس ئاسمان!

ئاي توغمىش:
تۇغار بىزگە كۈن ھامان!

خان:
يۇم ئاغزىڭنى شۇم شەيتان.

ئاي توغمىش:
قورقماس ھەيۋىدىن پالۋان.

خان:
تاشلايمەن جايىڭ زىندان.

ئاي توغمىش:
قالغىچىلىك جېنىم بۇندا،
قېنىم قالسۇن ھەق ئالدىدا!

× ×

زىندان بېگى ـــ ئەزرائىل،
قاپىغىنى ئاچمايدۇ.

گاڭزا دىگەن تاياققا،
ئاي، توغمىشنى باس دەيدۇ.

گۇندىپايلار باسقاندا،
"غوجام بىر" دەپ ئۇرغاندا.
چاچراپ كەتتى تامغا قان،
ئىس پۇرقىراپ چىققاندا.

يىگىت كەتتى ئىپسىدىن،
كوپۇك قايناپ ئاغزىدىن.
نىمە بۇنداق قىيناقلار،
ئۆلسە يانماس لەۋزىدىن!

× ×

ئاي يۇرۇغى،
ئىككى سايە،
يېقىن كەلدى تاشقورغانغا.
قىلىچ ئاسقان بىر جىسەكچى،
ماڭار ئۇيان ھەم بۇيانغا.

سېزىپ قالدى تېۋىشنى ئۇ،
ئىسەنكىرەپ دىدى: كىمسەن؟
بىر - بىر— دىدى كەلگۇچىلەر،
يوغان ئاۋاز بىلەن قەستەن.

جىسەكچى:
بىر دىگەن كىم؟

گۇلسۇم موما،
گۇلدەستىخان.

جىسەكچى:
نىمە بولغان؟!

گۇلسۇم موما:
يوقلايمىز تۇققان!

جىسەكچى:
كىمنى؟!

گۇلسۇم موما:
ئاي توغمىشنى!
جىسەكچى:
نەدىن بىلدىڭ؟!

گۇلسۇم موما:
ئەلدىن بىلدىم!

جىسەكچى:
ئويلاشما ئاسان،
يارلىق بەرسۇن خان!

گۇلسۇم موما:
نەدە بۇ ئىمكان!

جىسەكچى:

قۇرۇق گەپنى قوي،
كىتىشش چاپسان.

گۈلسۇم موما:

ئۆتۈنۈپ كېتەي،
ئېلىپ كەلدۇق نان.

جېسەكچى:

مۇشۇك ئاپتاپقا،
چىقىپاس بىكارغا،
زادى ھىچقاچان.

گۈلسۇم موما:

مانا ئۆزۈڭگۈم،
ئانامدىن قالغان!

جېسەكچى:

بوپتۇ خەيرىيەت،
ناننى تاشلاپ كەت.
ئۆزۈكنىڭ يۈزى،
چوڭ كەلدى لېكىن،
ئەتە شۇكەمدە.
كېلىپ كورۈشكىن.

× ×

"يا ئاتام يوق، يا ئانام يوق،
كىم كىرگۈزگەن بىر جۈپ نانمى؟"
ئويلىغانچە يىگىت ھەيران،
بىلەلمەي شۇ مېھرىۋاننى.

نان ئۈستىدە بىر قىزىلگۈل،
(سوغات قىلغان قايسى گۈلچى)
باغلاپ كوڭۇل رىشتىسىنى،
قايچىمەندىن بولدى ئەلچى.

خىيال بىلەن تاڭغۇ يوروپ،
ئاخشامقى چاغ يەنە بولۇپ؛
شاراق - شۇرۇق قىلىپ زەنجىر،
كىرىپ كەلدى ئاي تولۇنىپ.

ئاي توغمىش:

چۈشتىڭىزمۇ ئاسماندىن؟!

گۈلدەستىخان:

كەلدىڭىزمۇ دۇڭخۇاڭدىن!

ئاي توغمىش:

تونۇمسىز دىلبەر مېنى؟!

گۈلدەستىخان:

ھەتتا چۈشكەن سىزنى!

ئاي توغمش:
بايىقدىم قىزدىلگۇلدىن!

گۇلدەستىخان:
سوغىتىم ئۇ كوگۇلدىن!
پۇتىڭىزغا پاتسا تىكەن،
كىرپىكىمدە ئالسامەن.
يۇزىڭىزدىن ئاققان قاننى
لەۋلىرىمدە يۇسامەن.

كەلسە سىزگە مۇشكۇلاتلار،
بېشىم بىلەن يول ماڭسام.
دەرت - ئەلەمنى تەڭ تارتىشىپ،
كۈندۈز - كېچە بىر بولسام.

ئاي توغمش:
دىيىشسەك ۋەدىمىزنى.

گۇلدەستىخان:
قوتلۇقلاپ بەختىمىزنى.

ئاي توغمش:
سوغات قىلسام سىزگە ئاينى،
هالقا قىلىپ سالسىڭىز.
يۇلتۇزلارنى مارجان قىلىپ،
بوينىڭىزغا ئاسسىڭىز.

گۇلدەستىخان:
سوغات قىلسام سىزگە تاغنى،
تۇلپار قىلىپ چاپسىڭىز.
كون قۇرامساق بولسا سىزگە،
شوم ياۋلارنى ئاتسىڭىز.

ئاي توغمش:
تىل تەگمىسۇن سىزگە جانان،
چولپان بولسۇن تۇمارىڭىز.
ئاشۇ گۈزەل هوسنىڭىزگە
شەپەق بولسۇن رومالىڭىز.
نىچۇك سىزدە يەنە غەم بار؟

گۇلدەستىخان:
يۇرىگىمدە بىر ئەلەم بار!
ماڭا چاڭگال سالماقچى خان،
قاچماي بولماس قىلىپ ئىمكان.
گۇم بولسۇن بۇ قەپەز - زىندان،
تاپساق ئەمدى ئۆزگە ماكان!

ئاي توغمش:
ئىشلەتسەك ئامال!

گۇلدەستىخان:
خەنجەردە دەرهال!
ئوغرى مۇشۇك مارىغاندەك،
ماراپ تۇردى بىر پايلاقچى.

بۇندا بولغان گەپ - سۆزلەرنى،
چىن تەخسىدە يوللىماقچى.

7 - باپ

قىزىلگۈل

دەرياغا تاشقىن كەلگۈدەك،
تاشنى قىرلاپ تۇغاننى تۇت.

— قومۇل قوشىقى

ۋار - ۋۇر قىلىپ ئاڭلاندى،
قورقۇنچلۇق بىر سادا.
كېيىن بولدى تىمتاس - جىم
نە بولغاندۇر جىلغىدا.

شۇۋۇرلاشتى نەچچە يىلەن،
سىياقىمۇ بولەكچە.
ھۇشى چىقتى تاغارنى
ئاتقا ئارتىپ بولغىچە.

دەسسىگەنچە ئۈپتىزنى،
يۈرۈپ كەتتى قايىرىلىپ.
يۇلقۇنىدۇ تاغارمۇ،
تورماي پەسكە سىيرىلىپ.

× ×

پاختا كەپلەپ ئاغزىغا،
قايرىپ باغلاپ بىلەكتىن،
بۇلاپ كەلسە كېچىدە،
دەرت چىققايمۇ يۈرەكتىن!

قىزنىڭ ھالى پەرىشان،
بولماس ئەمدى ئۈمىتتە.
يەپسىز قالغان لەگلەكتەك،
قاياشى يوق ئەلۋەتتە!

بۇنداق خورلۇق تارتقىچە،
خانىغا خوتۇن بولغىچە؛
ئۆلۈم ياخشى ئەمەسمۇ،
دەيدۇ يىغلاپ بۇ كېچە.

قەلەمتۇراچ ئىزلەيدۇ،
ھېچيەردە كۆرۈنمەيدۇ.
قاچاي دېسە تام ئېگىز،
ياماشسا بوي يەتمەيدۇ.

تىلەيدۇ ئۇ نىجاتلىق،
تەلمۈردۇ ئاسمانغا.
چاقماقلارنى چىللايدۇ،
قىلىچ ئۇرسا دەپ خانغا.

بورانلارنى چىللايدۇ،
سارايىنى غۇلاتسا دەپ.
قىياتلارغا يالۋۇرار،
زىندانلارنى باسسا دەپ.

پانۇس تۇتۇپ كىردى خان،
گۇلقەقەسى ئېچىلىپ.
بوي بەرمەيمەن دەيدۇ قىز،
تالا ياققا ئىنتىلىپ.

خان:

گۇلدەستىخان، گۇلدەستە،
سەن نىمانچە بىخەستە.
سەن غۇنچىنى ئىنلاي دەپ،
مەن ئالغۇزدۇم مىلىك تەستە.

ئالتۇن توشەك تەق ساڭا،
ئالتۇن بويلۇق گوھىرىم.
جېنىم بولسۇن سەدىقە،
پەرى خۇيلۇق دىلبىرىم.

گۇلدەستىخان:

يېقىن كەلمە!

خان:

تۇنداق دىمە!

گۇلدەستىخان:

سەن چىقىپ تۇر بىر دەمگە،
تېچ قويۇپ بەر ئۇزەمگە!
....

يىغلايدۇ قىز يىغلايدۇ،
بارمىغىنى چىشلەيدۇ.
كوز يېشى دەرياسىنى،
كېچىپ قىرغاق ئىزلەيدۇ.

ئەس - يادىغا شۇ پەيتتە،
چۇشتى سىرلىق تۇمارى.
دىلى يورۇپ ۋاللىدە،
تەنگە كىردى مادارى.

يامان كوزدىن ساقلان دەپ،
كۇن چۇشكەندە قوغدان دەپ،
ئېسىپ قويغان مومىسى،
ئەسقاتىدۇ ئۇبدان دەپ.

ئاسان بولدى مۇشكۇلات،
غەم لەشكىرى چېكىنىپ.
قالار ئەمدى قاقۋاش خان،
تۇمشۇغىدىن ئىلىنىپ.

مەغرۇر تۇتۇپ قەددىنى،
تۇمارنى ئېپ بويىندىن.

خان قىشىغا چىقتى قىز،
ئوت ياناتتى تۇرقىدىن.

گۈلدەستەخان:

....

ئالغىن مەيلى ئەمرىڭگە،
شۇنداق ئىكەن پىشانەم.
تۇماردىكى قىزىلگۈل،
بولسۇن ساڭا نىشانەم.

خان:

خوي جورۇدۇك ئەقلىڭنى،
(ئاللا بەرسۇن بەختىڭنى)
يۈرەك - جىنىم ياشارسۇن،
يۈراي غۇنچە - گۈلۈڭنى.

....

ئوينا - ئوينا گۈلنى خان،
بىرىپ ياتاتتى ئۇشەككە.
ئىككى پۈراپ، ئۈچ پۈراپ،
كەتتى ئۇيقۇ - خورەككە.

ئەمدى ئاسمان ئورۇلسە،
ياكى زىمىن تەۋرىسە.
تۇيماس زادى خان - غوجام،
تا بېشىنى چەيلىسە!

ئاستا بىسىپ كەلدى قىز،
ئۈزۈڭنى ئالاي دەپ،
خاننىڭ جىنى شۇنىڭدا،
كۆكۈم قىلىپ تاشلاي دەپ.

ھاسىل قىلدى مەقسەتنى،
يالغۇز قويىدى خۇمپەرنى.
چىقىپ كەتتى ئۇردىدىن،
كورسىتىپ شۇ گوھەرنى.

× ×

جىيسەكچىنىڭ ئەسىڭنى،
ئىشىنىڭ تازا باپ كەلگىنى.
ئۇخلاپ قالدى قىسايغانچە،
بىلىپ بولماس مەسلىگىنى.

قىز ئاتقاندا يىينىغا تاش،
تۇيماس ئىدى ئۆلۈك ئوخشاش.
بىقىنىغا يىدى خەنجەر،
بىر تولغىنىپ بولدى يۇۋاش.

8 - باپ

كوچكەن يۇلتۇز

ئاھ، بىدەت
گىلاڭ تاغلاردىكى مۇزلار،
سەرۋەك تاغلاردىكى قارلار.

— قومۇل قوشىغى

×

ئاي توغمىش ھەم گۇلدەستىخان،
دادىسىمۇ مەسلىھەتتە.
تاشلاپ كەتتى باغداشنىمۇ،
جانىنى ئېلىپ ئاقىۋەتتە!

ئۇزاپ كەتتى ماڭغانىسىرى،
بوۋاي ھاردى بارغانسىرى.
ھاپاش قىلىپ يىگىت ئۇنى،
ئورلەپ چىقتى داۋانسىرى.

ئالدىدىنلا نۇر كورۇندى،
كوز دىگەننى قاماشتۇرۇپ.
تەئەججۇپتە باقتى ئۇلار،
قەدىمنى سۇسلاشتۇرۇپ.

شەپەق كەبى نۇر ئېچىدە،
روشەنلەشتى يارقىن دىدار.
ساقاللىرى ئاپپاق، ئۇزۇن،
قىزىللىقتا يۈزى ئانار.

گۇلدەستىخان
ئاي توغمىش:
— ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم!

بوۋاي:
ۋائەلەيكۇم ئەسسالام!

گۇلدەستىخان
ئاي توغمىش:

— بوۋا، ئاتىڭ نەدۇر؟
زاتىڭ نەدۇر؟

بوۋاي:

سۇرەت تەگرىسمەن!

بۇلۇت باسسا ھاۋانى،
چاقماق چىداپ تۇرارمۇ؟
بېشىڭلارغا كۈن چۈشسە،
سۇكۇت قىلىپ بولارمۇ؟

ئەمدى ئەقىل ئۆگىتەي،
نىجات يولى كۆرسىتەي.
ئالدىڭلاردا بىر چىنار،
ھېكمىتىنى دەپ بېرەي:

ئەما كۆزگە شىپالىق،
"قالغاچ بۇلاق" شۇ يەردە.
ساقايغۇسى ئەل - تۇتقۇس،
بوۋاڭلار ھەم ئۇ يەردە.

ئەينەك، تاغاق، كۆمۈلگەن،
شۇ چىنارنىڭ تۈۋىگە.
ئاندا يەنە ئوقيا بار،
بولۇڭلار چاپسان ئىگە.

بىردىن - بىردىن تاشلاڭلار،
كەلسە مۈشكۈل قادىلىپ.
ياۋغا مىڭنى كۆرسىتەر،
تۇمشۇغىنى قان قىلىپ.

گەر تەدبىرىم يەتكۈزسە،
مۈشكۈللەرگە ئاسانلىق.
كۆڭلۈم مېنىڭ تىنچ بولار،
خوش، تىلەيمەن ئامانلىق!

رىۋايەتتە سۆزلەنگەن،
خىزىر غايىپ بولغاندەك،

ئاقتىمۇ يوق، كۆكتىمۇ،
بوۋاي يوقاپ چولپاندەك.

ئۈچەيلەن شۇ ماڭغانچە،
تا چىنارنى تاپقىچە.
بولمىدى ھېچ خىرامان،
مۇددىئاغا يەتكىچە.

× ×

ئەمدى بىر ئاز چېكىنىپ،
كۆرسەك ئوردىنى بىلىپ.
سەراسىملىق ئەۋجىدە،
خەنجەر ئېلىپ كېلىنىپ.

خاننىڭ كۆزى چەكچىيىپ،
چىقاي دىدى چاناقتىن.
— قوغلا! دىدى چىرىكنى،
سۆزۈپ تۇرۇپ قولاقتىن.

دۈپۈر - دۈپۈر قىلىشىپ،
كەتتى ئاتلار چېپىشىپ.
ئۆتتى - كەچتى ئادەملەر،
تۇرۇپ قالدى قارىشىپ.

× ×

ئىز قوغلىشىپ كېلىندۇ،
تاغ يولى ئەگىم - ئەگىم.

چىنەلگەن ئوق سارايغا،
بولدى ئەجەل دەھشىتى ...

بارى - يوقى بىرتال ئوق،
ئەمدى قانداق قىلغۇلۇق.
تىرىك قولغا چۈشكىچە،
تاغ باغرىنى تىلغۇلۇق!

ئوق ئۈزۈلدى ئاداققى،
تاغ يېرىلدى گۈلدۈرلەپ.
ئاي توغمىشنى ئېلىپ ئۇ،
كىرىپ كەتتى ئىچكىرىلەپ ...

چاك - يوچۇقلار بولدى ھەم،
تاغ سىلكىنىپ ئارقىدىن.
گۈر - گۈر بېسىپ كەلگەن ياۋ،
تاپار ئەمدى قاياقتىن؟!

خاتىمە

غۇرۇرلىنىپ تاغلىقلار،
شۇ غايىپلار ھەققىدە.
ئەۋلادىغا زوق بىلەن،
سوزلەيدىكەن قەسىدە.

ۋە بەزەنلەر دەيدىكەن:
ئۇلار ھايات تاغلاردا.
ئوينايدىكەن موكۇشمەك،
قاش قارايغان چاغلاردا.

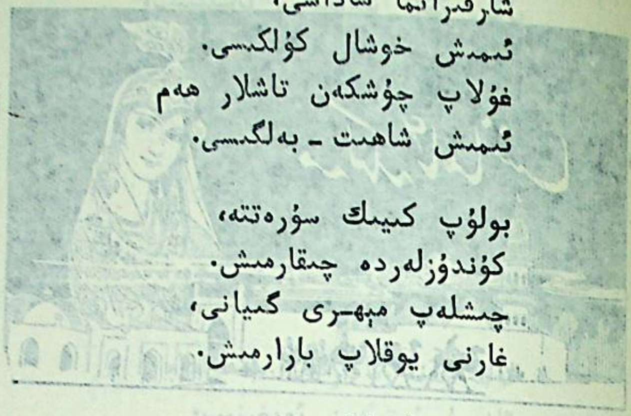

شارقىراتما ساداسى،
ئىمىش خوشال كۈلكىسى.
غۇلاپ چۈشكەن تاشلار ھەم
ئىمىش شاھىت - بەلگىسى.

بولۇپ كىيىك سۈرەتتە،
كۈندۈزلەردە چىقارمىش.
چىشلەپ مېھرى گىيانى،
غارنى يوقلاپ بارارمىش.

دادىسىغا ياقارمىش،
بۇندىن شىپا تاپقاي دەپ.
كورسە يورۇق ئالەمنى،
كوزىنى بىر ئاچقاي دەپ.

ۋە بەزەنلەر دەيدىكەن:
ئىككى ئاشق بىربولۇپ،
كەتكەن ئىمىش تۇرپانغا،
بىر - بىرىگە جور بولۇپ.

ئاندا ياساپ مىڭ ئويىنى،
تويغا جابدۇق قىلارمىش.
ئايىنى ناغرا، كۈننى داپ،
قىلىپ شۇ كەم چالارمىش.

1978 - يىل 8 - ئاي، قومۇل - باغداش.
1978 - يىل 10 - ئاي، لەنجۇ، دوڭخۇاڭ.
1979 - يىل 5 - ئاي، ئۈرۈمچى.

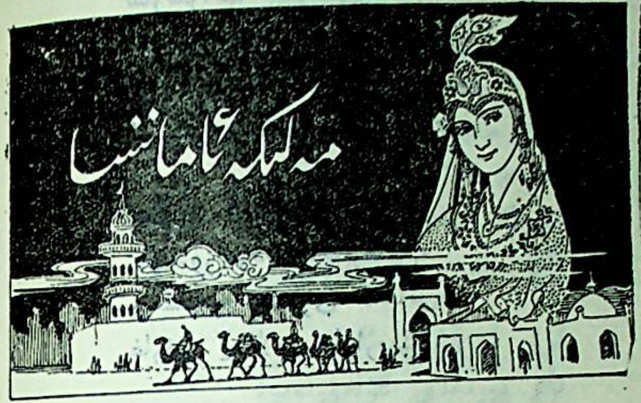

1

جەنۇپتا، بىر سەھرا دېچىسى،
يىگانە كۈلبىدە ئاي نۇرى.
ئانىنىڭ كوزلىرى ئۇيقۇدا،
ۋە لېكىن چېھرىدە غۇرۇرى.

ئۇيقۇلۇق كۈلۈشى نىمىدۇر،
بۇ ئىشنىڭ تەكتىگە يېتەركىم؟!
لەۋلىرى سوزلەشكە ئىنتىلەر،
سىرلىق بىر قىسسىدۇ بۇ بەلكىم!

يا چاڭقاپ، قايىنغان ئاپتاپتا،
قەدىمى يەتتىمۇ بۇلاققا.

ياكى گۈل سەيلىسى باشلىنىپ،
قىزىلگۈل قىستىمۇ قۇلاققا!

بوۋىلار قىلغاندەك رىۋايەت،
بېشىغا ھۇما قۇش قوندىمۇ؟!
يا ئاڭا پۇتۇلگەن قاناتتا،
لاچىنچە ھاۋادا ئۇچتىمۇ؟!

تاڭ يەنە ئاقاردى سەھرادا،
ئانىمۇ ئەتىگەن ئويغىنىپ؛
چايغا ئوت ياقتىچە، بىر باشتىن —
ئەسلىدى چۈشىنى ئويلىنىپ.

دەر ئىدى: ئەلۋەتتە ياخشىلىق،
مۇرەببىم يانغاندا ئوتتۇندىن —
دەپ كورسۇن مۇنەججىم بوۋىغا،
تەبىرنى بىلەرمىز ئۇنىڭدىن ...

ئاخىرى ئوتتۇنچى مەھمۇتنى،
ماقۇلغا كەلتۇردى ئايالى.
مۇنەججىم بوۋىنىڭ ئالدىدا،
باشلاندى بۇ چۈشنىڭ بايانى.

"دىگۇدەك: تىپ - تىنچ كوپ ئاسمانىمىش،
يۇلتۇزلار پارقىراپ تۇرغانىمىش.
ئەجەپكىم، يەتمىشچە ئاي چىقىپ،
ھەر بىرى زەر شولا چاچقانىمىش."

سىپايدۇ ساقالنى مۇنەججىم،
ئۇچىدۇ تەسەۋۋۇر شۇڭقارى.
دېدىكى: "ئايالىڭ ھامىلە،
قىز كورەر،
تاڭ قالمىش ئەل - بارى..."

ياپراقتا تىترىگەن شەبنەمدەك،
ئوتتۇنچى كوزىدە ئىسسىق ياش.
مۇرادى، غۇنچىسى ئەينى شۇ،
تۇغۇلدى ئۈمىتتىن بىر قۇياش!

ساقىيا، خوتەننىڭ جامىغا
قۇيغىن سەن شارابىن يەركەننىڭ،
شۇ لالە ھورمىتى، ئىچەيكى،
ياللقۇنى ئورلىسۇن نەزمەمنىڭ!

زاكىلاپ پەرزەنتنى بىر موماي،
تۇتقاندا كورسۇن دەپ ئاتىغا.
"ئەسسالام، قىزىم!" دەپ ئۈمچەيدى،
ئاقتى ياش، تامدى ياش بالىغا...

سەبىنىڭ كوز نۇرى بىغۇر،
پاللىدە يېنىشى يۇلتۇزدەك.
سۇمبۇلى خۇش بۇي ھەم قاپ - قارا،
دەريانىڭ ئەركىسى قۇندۇزدەك.

رۇسلىدى ئاتىجان قەددىنى،
(قەددىنىڭ قالمىش بىر يوسۇنى!)

قويماقتا "ئاسماندىن چۈشكەن..." دەپ،
بىر گۈزەل مۇبارەك ئىسمىنى.

2

دەھشەتلىك كېزىككە مۇپتىلا،
تواغىنار بۇ تارىم ۋادىسى.
جاپاكەش تەقدىرى قاقشىتار،
ئەرشنى تىترىتەر نالىسى.

ئېتىزلار مۇڭلانغان بالىدەك،
ئوت - گىيا سارغايغان ساماندەك.
كوز يېشى ئۇستەڭدە ئاققانچە،
دەردىنى قۇملارغا ئېيتقاندەك.

ئۇپۇقتا تاۋۇتنىڭ قارىسى،
يىغىنىڭ ئاۋازى بىر ئاچچىق.
نەچارە، نەدارا، نە ھېكىم؟ ①
پىغاندىن كانايلار بولمىش غىق...

نوزۇدى مۇشۇ بىر ئاپەتتە،
مەھمۇتنىڭ ئومۇرلۇك رەيھىنى.
قان قىلدى يۇرەكنى بىر يولى،
سانچىلغان ئولۇمنىڭ تىكىنى.

---

① ھېكىم — دوختۇر.

ۋادىرىخ، ھاياتلىق دەرياسى!
يەنە ئۈز يولىدا ئاقاركەن.
مەشرىقنىڭ بىپايان كوكىدە،
تاڭ يەنە ئولىشىپ ئاتاركەن.

پەسىللەر يوتكەلدى تىنىمسىز،
ئومىلەپ تۇردى قىز ئاياقتا.
"دادا!" دەپ تىل چىقتى چىرايلىق،
تامچە بۇ قوشۇلغان ھاياتقا.

تۇغراقلىق جاڭگالنىڭ سىردىشى،
سەزمەيتتى ھاردۇقنى بارغانچە.
ئۇنتۇيتتى پۇتكۇل غەم - غۇسسىنى،
پەرزەنتىنى باغرىغا تاڭغانچە...

بالىنىڭ تەقدىرى تۇمانلىق،
ياخشى كۇن كورەرمۇ چوڭ بولسا؟!
يامان كۇن كورسىچۇ؟ ئاھ دەھشەت!
تىلەيدۇ: "تەلىيى ئوڭ بولسا!"

ئويلىنار: "مۇكچەيتتى جاڭگاللار،
يول - يولغا تامدى تەر - قانلىرى.
رىيازەت، سايىدەك يۇرمىسۇن،
كويمىسۇن ئەۋلاتنىڭ جانلىرى.

سەۋەپ قىل، دەپتىكەن ھاياتقا،
ئوتۇنچى قانۇردى بىشىنى.

پىكرى شۇ، قىزغا تۇتقۇزۇش،
مۇنەججىم بۇۋىسىنىڭ پىشىنى.

ئىلىم - پەن ئاسمىنى ئۇستىدە،
بىر ئۇستۇن يۇلتۇزدۇر مۇنەججىم.
نۇرىدىن بەھرىمەن ئەل - ئالەم،
مىھرىدىن سويۇنمەس قىنى كىم؟!

كىيگىنى كۇلاھۇ - جەندىدۇر،
نائۇمىت ئەمەستۇر ۋە لىكىن.
چاقماقلار ئالدىدا تەۋرىمەس،
بورانلار ئالدىدا چىڭ، تەمكىن.

ساقالدا يىللارنىڭ قىروسى،
كەينىگە قارايدۇ خىيالچان.
ئالدىدا ئەجداتنىڭ ئىزلىرى،
كوزىنى باسمايدۇ چاڭ - تۇمان.

يۇرىگى ئاتەشكى، ھارارەت،
ئاقىدۇ ئەۋلاتقا كۇن - كىچە.
ئۇ، ئامانىتىساغا شۇنداق ھەم،
ئۇگىتەر تا ھالىدىن كەتكىچە.

دەيدىكى، ئوزەڭنى تۇزەتمەي،
كىشىگە ئەيلىمە نەسىھەت.
دەيدىكى، كورسەتسە ئەيىۋىڭ،
دوستۇڭ شۇ، بۇ شەكسىز ھەقىقەت!

دەيدىكى، نە ھاجەت بىزەنمەك،
ئۆگەنگىن، سوزلىرىڭ گۈل ئاچسۇن.
دەيدىكى، نە نومۇس ئۆگەنمەك،
نومۇسكى، نادانلىق، يەر يۇتسۇن!

دەرسلەر بىر باغكى شاپتۇللۇق،
مەستانە ـ ھەيراندۇر تەلەپكار.
باغلىدى مۇقامغا ئىشتىياق،
ئاڭا ھەم ئۇستازى سەۋەپكار.

مۇقامى، نەزمىسى بوۋىنىڭ،
مۇڭغا ئوخشايدۇ نەغمىنىڭ.
بولدى ئۇ، ئوت ـ ئاتەش ياقۇچى ـــ
يۇلتۇزى باللار قەلبىنىڭ ...

مۇقاملار شەيداسى گۈزەل قىز،
ناخوللاپ تەمبۇرنى چالسا گەر.
قېقنۇس غۇنچىدەك قان يۇتار،
ھۇشىنى يوقىتىپ شام ـ سەھەر.

ساتارنى،ئۇد ① ،تەمبۇر، قالۇننى،
مەشق قىلار مەرۋايىست تىزغاندەك.
كامالەت ـ ماھارەت بابىدا،
شوھرىتى ئورلىدى چولپاندەك.

بىلمەيدۇ نىمە ئۇ تەمەننا،
تاشچىغا ئوخشايدۇ ئادىتى.

① ئۇد ـــ ئۇيغۇرلارنىڭ قەدىمىي مىللى چالغۇ ئەسۋاۋى.

بىلىمىدىن كوڭلىگە گۈل ـ نەقش،
ئويىدۇ، شۇنىڭدا دىققىتى.

شامدانغا توكىلەر شام يېشى،
ياستۇقنى ھۆللەيدۇ قىز يېشى.
مىسرالار ئورتەيدۇ باغرىنى،
ناۋايى، زەلىلى مۇڭدىشى.

دەريانى يوقلايدۇ ھەر تاڭدا،
تىكىلىپ ئېقىمىغا خىيالچان.
قەلبىدە غەزەلنىڭ جۇشقۇنى،
شۇ تارىم سۇيىگە ئوخشىغان.

ھاجىتى چۇشمەيدۇ سىياغا،
قەلەمدۇر قولىنىڭ پەنجىسى.
سۇ يالاپ تۇرغان قۇم ـ قەغىزى،
كۆلىدۇ ئىلھامى غۇنچىسى.

بىر تىنىق ئالايلى ئەمدى بىز،
مەي كەلتۈر، ئىچەيمەن ئارمانسىز.
قالمىش سوز سوزلىنەر مەستانە،
مىسراغا جان كىرمەس ئىلھامسىز.

3

ئالدىدا توگىلەر تارتقان يول،
چىراقنىڭ يورۇغى ئۇزاقتا.

باردۇ ئىككىلەن ياندىشىپ،
مۇساپىر - غېرىپمۇ، ھەسرەتتا!

جانلىرى سىقىراپ بولەكچە،
بۇ يوللار تالدۇردى ئاھ شۇنچە.
ئەجىبا، ئاڭلىنىپ بىر غەزەل،
يوقىدى سىڭگەندەك بىر تامچە.

زەڭ سالدى يولچىلار تاڭ قىلىپ،
كورۇنمەس، ئاڭلانماس ھېچنېمە.
سۇرلۇك بىر كېچىنىڭ جىمىلىغى،
سالىدۇ دەھشەتلىك ۋەھىمە.

ئىككى جان يولىغا راۋاندۇر،
بارارى، تۇرارى قاياندۇر؟!
كوپ ئۆتمەي چېلىقتى يالغۇز ئۆي.
توختاشتى، دېمەككى، مېھماندۇر.

بوسۇغا ئاتلىدى ئىكرامدا،
قالدى ئۆي ئىگىسى ھەيراندا.
باشلىدى تورىگە چاندۇرماي،
بىر سۇئال كوزىدە، شۇئاندا.

بەدەشقان قۇرۇشۇپ كوپىدە،
بوۋايدىن سوراشتى ھال - ئەھۋال.

سەپسىلىپ توت تامغا بىر تەكشى،
كوردى بىر تەمبۇرنى،
بۇ نە ھال؟!

مېھماننىڭ لېۋىدىن ئۇچتى سوز:
— ئاڭلايلى تەمبۇرنى چالسىڭىز.
خىجالەت ئىلكىدە دېدى چال،
— ئوتۇنچى بوۋايمەن، بىلسىڭىز.

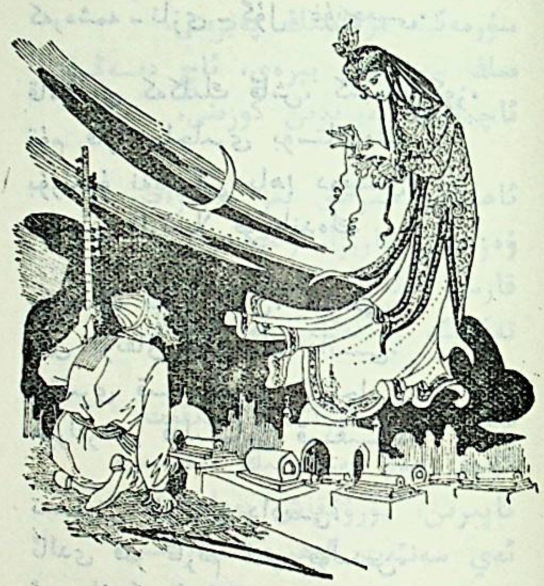

ئالغۇزدۇم بازاردىن ئەتەيىن،
قىزىم بار، تەمبۇرنىڭ سەۋداسى.
ھەر گۈلكىم بېغىدىن ئايرىلماس،
شۇ كەبى بەختى ھەم ھەمراسى.

مېھمان دەر: گەر رىزا بولسىڭىز،
تىڭشىساق ئۈنىڭدىن بىر پەردە.
ماقۇللۇق بىلدۈردى ئاتىجان،
قىچقاردى:

— قىزىم سەن قەيەردە؟!

ئاي يۈزلۈك قىز چىقتى ھۇجرىدىن،
ئانىسى ئايىمدۇر، ئاتىسى.
بىر نەزەر قىلدى-دە، ئەيمەندى،
كەرەشمە-نازى-گۈل غۇنچىسى.

قاشلىرى كەكلىك قاش، كىيىك كوز،
تۇم قارا چاچلىرى بوستاندەك.
بۇرنىمۇ نەپىسكى پاھ! دەيسەن،
ئېلىپنى تارتىپلا قويغاندەك.

يۈزىنىڭ ئېقى-ئاق، قىزىلى،
دان تۇتقان ئانارنىڭ دانىسى.
لەۋلىرى قىپ-قىزىل ئالۇچا،
ھورلەردىن قېلىشماس قىسقىسى.

تەمبۇرنى ئۇزاتتى دادىسى،
ئالدى قىز تازىم قىپ قولىدىن.
ئون ئۇچكە ئۇرلىگەن شۇ زىبا،
قىزاردى ھايانىڭ ئوتىدىن.

مېھمان دەر: تەمبۇرگە ئىشقىۋاز،
قىزنى مەن كورمىگەن بۇ چاققا.

كوڭلىمىز سۇ ئىچسۇن، بىر چېلىڭ،
مەردانە ئىشتۇر بۇ ئاداققا.

قىپ-قىزىل خېنىلىق بارماقلار،
ئوينىدى پەدىنىڭ ئۈستىدە.
ناخولدىن تىترەيدۇ نازۇك تار،
نە بولدى يۈرەككە، جىغىمدە!

مەس بولدى مېھمانمۇ شاراپسىز،
سۇرمەكتە مۇقامنىڭ پەيزىنى.
مىڭ سەر پۇل بېرەي، ئاچ دىسەڭمۇ
ئاچمايدۇ پەيزىدىن كوزىنى.

ئاھاڭلار سىرلىق بىر موجىزات،
ۋەزنىنى تارازا ئولچەلمەس.
قارىس قىلىپ چاقىدۇ مىغىزىن،
تەكتىگە يەتكەنلەر ھەر نەپەس.

مىڭ يىللىنى ئۇزاتقان ئىدىقۇت،
كۇچار ھەم قەشقەرنىڭ نەغمىسى.
ئاپىرىن، يۈرۈكقاش بويلىرى،
ئەي سەنئەت گوھىرى-غەزنىسى.

ئاپىرىن، جان تارىم ۋادىسى،
شاۋقۇنۇڭ مۇقاملار ئانىسى.
نەغمىلەر تارالغان چاقماقتەك،
نىمە ئۇ چىڭگىزنىڭ ئوق ياسى!

ئاھ، مۇقام، كۈيلەرنىڭ شاھىسەن،
خەلقنىڭ بىباھا تاجىسەن.
قان - تەرسەن، ئارزۇسەن - تىلەكسەن!
گۈپۈلدەپ توختىماس يۈرەكسەن!

سېنىڭدىن كەچكەن ئەر، ئەر ئەمەس،
سېنىڭدىن تايغان يەر، يەر ئەمەس.
سېنىڭسىز تەندە جان سۇ ئىچمەس،
كوكلىمەس، ياشنىماس، گۈللىمەس!

قېنى ئۇ راۋاقلار، قەسىرلەر،
قېنى ئۇ قەلئەلەر، قورغانلار.
ئەپكەتتى يىللارنىڭ شامىلى،
سەن قالدىڭ زاماندىن - زامانلار.

ئەي مۇقام، تۇرگۇندۇر ئەۋلادىڭ،
ئەۋلادىڭ ئۇنتىماس پەدىنى.
قېنى كىم باغلىغان شۇ قىزدەك،
ئىشتىياق، سۆيگۈنى، رىشتىنى؟!

نەغمىدىن كوپ خوشتۇر بۇ مېھمان،
كوزلىرى مەجنۇننىڭ كوزىدەك.
مەجنۇننىڭ كوزىسىز قاچاندا،
قەلەمقاش كورۇنگەن لەيلىدەك؟!

كەمبەغەل سۇرەتتە ياسىنىپ،
ئۇيمۇ - ئۇي ھال ئۇققان بۇ مېھمان،

كىم دىسەڭ، يەركەننىڭ سۇلتانى،
مەرىپەت خۇمارى — رىشىت خان.

مەرگەن ئۇ، ئۇقيادىن ئوق ئۈزسە،
كەتمىگەي قىل ئۇيان، قىل بۇيان؛
خەتتاتتۇر، يازسا گەر ھۆسنى خەت،
ئۈيىتار ھەتتاكى گۈل - بوستان.

شۇ خاقان ئاشىقى - بىقارار،
قىز چېھرى ئەتتىمۇ خىرىدار؟!
مۇقامى، مېھنىتى، سەنئىتى
قوزغىدى مۇھەببەت، ئىنتىزار!

نىيەتكە پۈكتى خان غۇنچىنى،
كېچىكمەي چۈشكىسى يارلىغى.
شۇنداق توي قىلاركى، قىرىق كۈن،
قىرىق بىر توگە مال تويلىغى!

4

پەشتاقلار ئۈستىدە ناغرىچى،
چوكىنى ئۇرۇشى باشقىچە.
تەڭكەشتە كانايلار، سۇنايلار،
سامادا تا يەتمىش ياشقىچە.

دوغاپچى پىقىرار شامالدەك،
كاۋاپچى ئوينايدۇ بىقىشىپ.

زەرگەرنىڭ قەددىمى ئالتۇندەك،
ئۇششاقلار تىنمايدۇ چىلىشىپ.

رىگىستان① ئالدىدا تاماشا،
ئادەملەر ئېقىمنى قىياندەك.
سەنئەتتە يەركەننىڭ ئاسمىنى،
چولپاننى ھەيرەتكە سالغاندەك.

ئاسمانى - پەلەكتە دارۋازمۇ،
ئوينايدۇ موللاقچى كەپتەردەك.
ئەندىكىپ قارايدۇ مومايلار،
قولىنى سايە قىپ بەكرەك.

بىر ياندا "ھە، ھۇ" دەر نوچىلار،
خورىزى تالاشسا، مەستانە.
بازغىشىپ، ھۇرپىيىپ ئېتىلسا،
قاقاقلار، تاپقاندەك دۇردانە.

بىراۋلار ئويناتسا مايمۇننى،
بىراۋلار سېھىرگەر - كوز باغلار.
بىراۋلار سوزلەيدۇ جەڭنامە،
بىراۋلار "تەقدىر" دىن پال ئاچار.

چايپۇرۇش دەملەيدۇ ئاچچىق چاي،
كاۋاپچى يەلپۈيدۇ ئوتدانىنى.

① رىگىستان — يەركەن شەھرىدە خانلىق ئوردىسى بولغان جاي.

— ياغ يەڭلار!
توۋلايدۇ مانتىپەز،
ناۋايلار يېقىشار ئاق ناننى.

جاكاچى كېلىدۇ "پوش - پوش" دەپ،
مەپىلەر، ھارۋىلار چوڭ كارۋان.
قىمقاسلار، چاۋاكلار ئوزۇلمەس،
ناخشىلار يۈرەككە ئورناشقان؛

"ھاي - ھاي ئولەن، ھاي ئولەن،
تويلىشىڭدۇر،
ئالتۇن بويلۇق گۇل يىگىت،
سىردىشىڭدۇر.
... . "

بۈگۈنكىم، تارىخچى ھەر ئالىم،
چىلايدۇ دۇۋەتكە پەي قەلەم.
پۈتىدۇ شاھانە بۇ توينى،
پۈتىدۇ تېنچ ۋە خاتىرجەم!

ساقىيا، قۇي ماڭا بىلىق كوز،
مەركىنىڭ ھورمىتى، نەسۇۋەم.
بۇ — ئەھلى ئىلىمگە چىن ئىخلاس،
ئۇنىڭسىز نۇرلانماس قەسىدەم.

5

پەلەكتىن يۇكسەكلىك تالاشقان،
يەركەنىنىڭ ساناقسىز مۇنارى.
گۇمبەزلەر ھەر بىرى بىر ئاسمان،
جان تاپقان ھەر نەقىش نىگارى.

ئويغاقتۇر بۇ شەھەر،
مەشئەلى
تا سۇبھى مەزگىلى ئۆچمەسكەن.
كوكۇللەر ئاسمانكى، ئۈنىڭدىن،
مۇقاملار يۇلتۇزى كوچمەسكەن!

شۇ يىپەك يولىدا، تىنىمسىز،
جۇشقۇنلاپ تۇراركەن ساز ئىشقى.
تۇتاشقان رىشتىگە رىشتى ھەم،
جاھاننىڭ مەغرىبى - مەشرىقى ...

چاڭئەندىن، ئىراقتىن، ئىراندىن،
خارازىم، سەمەرقەنت، ئەنجاندىن؛
ئىستامبۇل، كەشمىردىن، بەلختىن،
كېلىدۇ شاگىرتلار ھەر ياندىن.

مۇقامى "ۋىسال" نىڭ ئاتىسى،
قىدىرخان شوھرىتى زىيادە.

ئۇلۇككە جان بېرەر "ھەشت تار"① ى،
بىساتى - ئىلىم ھەم ئىرادە.

ئۇتىقىن گەر ئاڭلاپ تۇتىمۇ،
مەس بولۇپ تەكرارلار بىر ئۇمۇر.
بىر زاتكى، تەشناغا سۇ بەرسە،
توڭغانغا يەتكۇزەر ئوت - كومۇر.

شۇ ئالىم دىيارى - يەركەنگە،
ياراشتى مەلىكە ئايىغى.
مەرىپەت ئەھلىدە جانلىنىش،
ئۇ، بۇيۇك يولەنچۇك بىر تېغى...

كوچىدا مىش - مىش گەپ كەلكۇنى:
مەلىكە ئاتارمىش پەرەنجە.
ئويمۇ - ئوي، مەھەللە ئارىلاپ،
يۇرەرمىش تاكى تاڭ ئاتقۇنچە.

ئانىلار تەۋىتىپ بوشۇكنى،
ئوقۇسا غەزەلنى ئۇيقۇلۇق.
ئىشىكنىڭ قېشىدا ئېرىنمەي،
ئاڭلارمىش تامامەن، قايغۇلۇق.

جىم بولار چايخانا ئىچىمۇ،
ساتارچى مۇقامنى باشلىسا.

①ھەشت تار — قىدىرخان ئىجات قىلغان 8 تارلىق چالغۇ ئەسۋاپ.

جان - جېنى ئېرەركەن سىماپتەك،
مەلىكە پىنھاندا ئاڭلىسا.

تاڭ بىلەن ئوردىغا يانارمىش،
مۇڭ بىلەن ئورتىنىپ يانارمىش.
مەگزىدىن چۇشەرمىش ياش ئېقىپ،
خىيالى چۇلغىنىپ قالارمىش ...

مەلىكە ئويلاركى،
نىيەتسىز -
ئادەملەر ئوچكەن بىر چۇچۇلە.
ھەر ئېغىر دانىنمۇ كوتىرەر،
جۇرئەتلىك بىر كىچىك چۇمۇلە.

مۇقام بىر چىراقتۇر، ياغ قۇيۇپ —
كېلىدۇ پىلىكنى سالغۇسى.
شەرقنى سەنئەتنىڭ نۇرىدا،
كېلىدۇ يورۇتۇپ تۇرغۇسى.

6

گۈلى بار گۈلىنى قىسقاندەك،
مەلىكە ئىلكىدە بىر تەمبۇر.
قارايدۇ كوز تىكىپ، سىنچىلاپ،
مۇھەببەت، ھورمەتتە مەس - مەغرۇر.

تەمبۇركى، تارلىرى ئالتۇندىن،
نەقىشتىن كۇمۇچ ھەم ئويىتار.

ناخولى مۇڭداشسا تار بىلەن،
ئەللەردە ھاياجان ئويغىتار.

خىيالەن قۇچاقلار مەلىكە،
تەمبۇرنى يەتكۈزگەن بوۋاينى.
قاراۋۇل يىگىتكە ئېيتمىغان،
ئىسمىنى،
كورسەتمەي چىرايىنى.

ئۇلۇشكۇن كەچ خۇپتەن ۋاقتىمىش،
سارايىنىڭ ئالدىغا كەپتۇمىش.
پانۇسنىڭ يورۇغى ئاستىدا،
ئامانەت بىر سوزنى دەپتىمىش:

— جاڭگالدا بىر توغراق كوتىگى،
ئەتىدىن خوي قىلدى ئاۋارە.
كولىدىم بىلەكنى تالدۇرۇپ،
كورۇندى يۇمۇلاق بىر قەۋرە.

باش ياقتا توققۇزچە قارا تاش،
ئەسىرلەپ ئۇخلىغان بىر مۇميا.
چاچ، كىرپىك ھىلىلا ئوسكەندەك،
قاڭشالىق ھەم يەنە قاش قارا.

ئۇستىدە زەنجىرلىك ساۋۇتى،
بىر ياندا 3 غۇلاچ نەيزىسى.

بىر ياندا تەمبۇٔرى،
نە كوردۇم!
ئاتەشكە تولغاندەك گەۋدىسى.

سۇٔر باستى، تەر ئاقتى شۇٔرقىراپ،
ئۇزەمگە دىددىمكى، ھەي توختا.
تەۋەرۇٔك بوپقالسۇٔن شۇٔ تەمبۇٔر،
ئېلىپ كەت، بىر كۇٔنلەر ئەسقاتا.

يول بويى تەمبۇٔردە خىيالىم،
ئۇزەمغۇٔ ئۇتتۇٔنچى، كىم چالار؟!
كۇٔلدى كوز ئالدىمدا مەلىكە،
ياددىمغا يەتكەندە مۇٔقاملار...

گۇٔلى بار گۇٔلنى قىسقاندەك،
مەلىكە ئىلكىدە بىر تەمبۇٔر.
تويىمايدۇٔ كوز تىكىپ، سىنچىلاپ،
مۇٔھەببەت، ھورمەتتە مەس - مەغرۇٔر.

شۇٔ دەمدە ئىلھامنىڭ چاقمىغى،
قەلبىمنىڭ كوكىدە نۇٔرلىنىپ؛
يېڭى بىر مۇٔقامنىڭ ئىشقىدا،
تارلارنى چەكتى ئۇٔ شوخلىنىپ.

شۇٔ «ئىشرەت ئەنگىز»① دەپ ئاتالغان،
مۇٔقامنى باشلىدى ئىپتىمال.

① ئىشرەت ئەنگىز — مەلىكە ئامانىسا ئىجات قىلغان مۇٔقام.

ھە، راستقۇٔ، گۇٔل سەھەر ئىچىلار،
ئىچىلار كېچىدە ئوي - خىيال.

ئوخشار ئۇٔ بىر گۇٔزەل ماھىرغا،
مىڭ رەڭدە تاۋلىنا ئەتلىسى.
ئاھاڭلار گويا بىر ئۇچمەس رەڭ،
ئۇچۇٔرەر سۇٔ، شامال... قايسىسى؟!

ئاھاڭنىڭ بىر ئۇٔچى يۇٔرەكتە.
بىر ئۇٔچى شۇٔ تالماس بىلەكتە.
ئوخشىماس گىياننىڭ ئومرىگە،
يۇٔرەكنىڭ ساداسى - يۇٔرەكتە!

7

ساقىيا، گۇٔل رەڭلىك مەي بولسۇٔن،
يۇٔز جامدا كەلتۇٔرگىن، جام تولسۇٔن.
تۇٔتايمەن بارچە ساز ئەھلىگە،
نەزمىلەر يۇٔلىغى ئۇٔرغۇٔسۇٔن!

خوش ئەمدى كېلەيلى سوزگە بىز،
(مەلىكە ھەققىدە سوزدىمىز.)
سۇٔلتاننىڭ سويۇٔملۇٔك غۇٔنچىسى،
ئەڭگۇٔشتەر، گوھەرگە بەرگۇٔسىز.

بولمىسا يېنىدا بىر لەھزە،
ئۇٔخلىماس يا شاراپ ئىچمەس ھەم.

كۇي- سازى، خوش خۇلقى - جان سۇيى.
(تا ئىززەت ئەيلەيدۇ ئەل- ئەلەم!)

"رەشىدى" ①تەۋرەتسە قەلەمنى،
" نەفىسى"② يازاركەن مۇخەممەس.
بىرەيلەن ئانارنىڭ دانىسى،
بىرەيلەن شېخىدۇر ھەر نەپەس.

ھاياتلىق دەرىخى بەرگىدىن،
ھەركۇنى چۇشەركەن بىر ياپراق.
بۇلاركەن بىھۇدە ئاققان سۇ،
ئۇمۇرلەر ئۇتمىسۇن ياق ئۇنداق!

چىرايى بىر ئەينەككە ئوخشايدۇ،
ئۇنىڭدا خىيالىنىڭ سايىسى.
مەلكىە يۇرەركە نە ئويلاپ؟!
بىلەلمەي ئاۋارە ھەممىسى.

خوش بولسۇن كوڭلىنى ئاچسۇن دەپ،
تۇزۇلدى مەشرەپنىڭ سورۇنى.
نازىنىن كېنىزەك— قىردىق بىر،
ھەر بىرى ساز، ئۇسۇل چولپىنى.

بۇلبۇللار، تۇتىلار سايرىشار،
(ياشلىغى شوخلۇققا يارىشار.)

---

①رەشىدى — ئابدۇرىشىت خانىنىڭ تەخەللۇسى.
②نەفىسى — ئامانىساخانىنىڭ تەخەللۇسى.

قەپەزدىن پۇررىدە چىققاندەك،
ئېچىلىپ، شىشىلىپ ئوينىشار.

سورۇنغا چېچىلدى مەرۋايىت،
ھەر يانغا چاچرىدى مولدۇردەك.
كۇزلەردە ھەيرانلىق بەلگىسى،
قارىشار جىمىكى كېنىزەك.

كوزىتەر مەلىكە شۇك تۇرۇپ،
كوڭلىدە بىر يۇكسەك مۇددىا.
يىغماسقا بولامدۇ، ياق بولماس!
قىزلارغا بولدى بىر تاماشا.

بىر- بىرلەپ تەرمەكتە چۇرقىراپ،
قىزغىنىپ، بەسلىشىپ، ئىنتىلىپ.
شۇ ھالدا كورۇندى رىشىت خان،
شوخشىدى ھەممىسى دۇر قىلىپ.

بىجا قىپ تەبەسسۇم تازىمنى،
مەلىكە ئۇنددمەي تۇردى جىم.
چوچۇش ۋە ھەيرانلىق ئارىلاش،
دىدى خان: نە ئىش بۇ، بىلمىدىم؟!

—گوھەر بار، قەدرىنى بىلمىدۇق،
ئۇ— مۇقام! كويىمىدۇق، يىغمىدۇق.

ئەۋلاتقا قالسۇن دەپ يادىكار،
رەتلەشكە تۇتۇنساق دىۋىندۇق...

خان دىدى: مەلىكە يارايسىز،
قابىلسىز، يۇلتۇزنى سانايسىز.
كومۇلگەن مۇغەننى، شائىرلار،
ماھارەت كورسەتسۇن يىققايسىز!

شۇلارنىڭ ھەق ھورمەت - ئىززىتى،
لىپ تولغان قەدەھنى بوشىتاي.
مىسرالار مەنزىلى بىر يىراق،
مەسخۇشلۇق ئىچىدە يول تۇتاي.

8

ھەسەتخور، مەككارلار دەر ئىمىش:
بۇلغاندى سارايىنىڭ ھەم ئىچى.
ئىش بىلمەس بولغاندەك كەشتىچى،
ساز بىلمەس بولۇپتۇ، مۇقامچى...

تىللىرى قۇرسۇن، تىللىرى،
چايانلار تىغ ئۇرغان كىم ئىكىن؟!
لەقىمى قەلەندەر، مۇغەننى،
ئاقساقال يىرتىق تون بىر غەمكىن.

ئۇ تامنىڭ تۇۋىدە ساز چىلىپ،
بۇ تامنىڭ تۇۋىدە ساز چىلىپ.
ئىشقىنى بىغىشلاپ مۇقامغا،
كىلىدۇ تىنىمسىز ئىنتىلىپ.

ئاچ قالسا ئاچ قالار كۇن - كۇنلەپ،
نومۇستىن ھىچكىمگە يىلىنماس.
كۇزىنىڭ نۇرلىرى شۇنچە پاك،
ئالماستەك سۇنماس ھەم قايرىلماس.

كەچ چۇشسە قەدىمي شەھەرگە،
ماڭىدۇ ساتارنى قولتۇقلاپ.
ماكانى ۋەيرانە قەبرىگاھ،
شۇ يەردە ياشىغان يىل - يىللاپ.

نە قورقۇش، ۋەھىمە ئۇندا يوق،
ساز چالار، سۇكۇتتە قەبرىلەر.
ئاڭلايدۇ يىراقتا مەلىلەر،
ئاڭلايدۇ يىتىمچى نەۋرىلەر.

بىر كىچە، ساتارنىڭ بىر تارى،
ئۇزۇلدى ئەجەپ بىر مەزگىلسىز.
مۇمكىنمۇ مۇغەننى بوۋىغا،
كىچىنى ئۆتكۇزمەك ئۇنىڭسىز.

نە ئىلاج؟! باش قىتىپ تۇرغان پەيت،
كورۇندى ئاق لەيلى لاپىدە.

ئاق-ئايدەك ئاق لىباس، مەلىكە،
يۈرىكى تونۇدى گۆپپىدە...

فارابى قالۇنى توكىسە مۇڭ،
لۈتپىنىڭ يۈرىكى چاك بولغان.
سەككاكى باياتى— سىپھرى كۆچ،
تىڭشىغان تاغ ئېرىپ خاك بولغان...

مەلىكە ئۇزاتتى ئالتۇن تار،
تىترىدى بارماقلار ئالغىچە.
ئىككىسى مۇڭداشتى بىر ھازا،
يۈرەكلەر پۇخادىن چىققىچە.

ئىرادە ئەيلىدى بوۋايەۋ،
ئىچىدە بارىنى توككىلى.
ئەجرىسىز قاچان بىر ئېچىلغان.
گۈلشەندە گۈللەرنىڭ سەرخىلى؟!

ساقىيا، ئىچەيلى بىر قەدەھ،
ئەيىپكە بۇيرۇما سەن مېنى.
كېلەر گۈل-گۈلگە سوزلىرىم،
بولغاندا شاراپنىڭ گۈلگۈنى!

9

سارايدا شاھانە زىياپەت،
دانىشمەن ئالىملار بولمىش جەم.

ئۈستىدە مەلىكە تارتۇغى-
ۋالىلدار يېڭى تون بەقەسەم.

ھەر كۈزدە پۈتمەس بىر خوشاللىق،
تومۇردا ئوركەشلەپ ئىسسىق قان.
مۇشۇ بىر مىنۇتلار كۆرەشسىز—
ئەجىرسىز كەلمىدى ھېچ ئاسان!

كۈن نۇرى، ئاي نۇرى، شام نۇرى،
شۇۋىرغان، بورانىنىڭ، يامغۇرنىڭ-
ئاستىدا، تەر توكتى ھەر ماڭلاي،
مەشئىلى يالقۇنلاپ غۇرۇرنىڭ.

ھەر نەغمە بىر ئالتۇن زەنجىرە،
رەتلىمەك بىردىن بىر ئېھتىياج.
بارچىسى كۈن-كېچە شۇ كويدا،
تەتقىقات— بۇ مېھنەت- ئالتۇن تاج!

ئۇستىسىز بولماسكەن ھېچ ھۈنەر،
مەلىكە بۇ ئىشتا سەرداردۇر.
(قانچىلىك بولسا ھەم يۈك ۋەزىن،
قارارى شۈبھىسىز قاراردۇر.)

ئويلاندى، ئىزلەندى چوڭقۇرلاپ،
يازغىنى تەخلەندى ئاسماندەك.
كېڭەشتى، سىرداشتى، مۇڭداشتى،
(كەم بولماس بۇ ئادەت ئاش-ناندەك.)

ئاقىللار ئەقلىدىن ياققان نۇر،
مۇقاملار ھوسنىغە قوشتى جان.
گۈزەللىك، نەپىسلىك، مەرتلىكنىڭ،
يالقۇنى ئىچىدە بۇ مەيدان.

ئەل رازى، ھەر ئالىم رازىدۇر،
سويۇنۇپ ئۇچرىشار ھەر بىر كۆز.
بولغاندا دەستۇرخان تارتىلىپ،
مۇزىكا تىلىدىن ئۇچتى سوز.

مۇقاملار ئۇستازى مەلىكە،
چەككەندە تارلارنىڭ باغرىنى؛
ئەۋجىدىن - ئەۋجىلەر تۇغۇلۇپ،
مەھلىيا ئېتەركەن بارىنى.

شۇ ئاندا پۇررىدە ئۇچۇپلا،
بىر بۇلبۇل تەمبۇرگە قونۇپلا،
چاڭىلداپ ئادەمنى مەس قىلىپ،
سايراشقا باشلىدى تۇرۇپلا.

سايرايتتى، پۇرۇلداپ ئۇچاتتى،
تەمبۇرنىڭ ئۇستىدىن ئايلىنىپ.
بۇ ھالدىن ئەجرىنىڭ مىۋىسىن،
كورمەكتە مەلىكە شاتلىنىپ.

مەلىكە دەرلەركى، گۇل ھىدى،
ياپراقنىڭ قېيىدا پىنھاندۇر.

موكۇندۇم ھەر تارىنىڭ ئىچىگە
جامالىم - مۇقامدۇر، ئاھاڭدۇر.

سېغىنسا مەگەردە ئەۋلادىم،
مۇزىكا - كۈيلەردىن ئىزلىگەي.
يادىمغا كەچمىسە بۇ خىيال،
كىيىكتەك چوللەردە تېنىگەي!

خاتىمە

مەلىكە تا بۇگۇن ھاياتسەن،
قۇلاق سال: راك، ئۇشاق، ئەجەمگە.
سەن چاچقان ئىپارلار بىر كەلدى،
ئىلىغا، قەشقەرگە، خوتەنگە...

يوقاتماس مۇقامنى تىيانشان،
كوچسە قار، ياغسا مۇز، تەۋرەپ يەر.
ناخشىدا تورەلدۇق، ياشىدۇق،
ناخشىلار بىباھا، بىر گوھەر.

ئورمانلار ناخشىنىڭ بوشۇگى،
چوققىلار مۇقامنىڭ ئەۋجىدۇر.
بۇلاقلار ئۈزۈلمەس كۈمۈش تار،
يالقۇنلار ھارارەت — تەپتىدۇر.

ئوسىدۇ ناخشىنىڭ كۈچىدىن،
باغدا گۈل، چوللەرنىڭ يۇلغۇنى.

ناخشا دەپ چىقىلى ئالدىراپ،
تاغلارنىڭ چىرايلىق چولپىنى.

ئۆيلەردە، مەشرەپتە، تويلاردا،
خاڭلاردا، كارىزدا، يوللاردا؛
ناخشىلار ئۈزۈلمەس بىر ئېقىن،
تاغلاردا، باغلاردا، غوللاردا؛

سۇنماستۇر ناخشىنىڭ قانىتى،
پەرۋازى كېتىدۇ ئەسىرلەر.
بارىدۇ يىللارنى قۇچاقلاپ،
ناخشىدا ئىز بېسىپ نەسىللەر!

1981 - يىل 4 - ئاي.

يېتىم قىز ھەققىدە چۆچەك

بار ئىكەنۇ - يوق ئىكەن،
ئاچ ئىكەنۇ - توق ئىكەن.
زامانلارنىڭ ئەۋۋىلى،
لەنساڭجياڭنىڭ① ساھىلى،
ئاندا غەمگە مۇپتىلا،
بولغانىمىش بىر قىز بالا.

ئىسمى يوقتۇ ئىكەنمىش،
كۆڭلى سۇنۇق ئىكەنمىش.
يا ئاتىدىن دىمەپتۇ،
يا ئانىدىن دىمەپتۇ.
بەخت ئاڭا باقماسكەن،
كۆز- يېشى قۇرۇماسكەن.

ئاي- كۈنلەر ئۆتۈپ بىر- بىر،
بولۇپتۇ يېشى ئون بىر.

①لەنساڭجياڭ - شىشۇاڭبەننادىكى بىر دەريا.

بار ئىكەن بىر سودىگەر،
خوتۇنى بىر جادۇگەر.
شۇلارغا چاكار بولۇپ،
تىل ئىشىتىپ خار بولۇپ،
ئۆتكۈزۈپتۇ سۇ كۆنلەرنى،
قانچە - قانچە تۈنلەرنى.

شاگىخەن دەرمىش قىزنى،
ئايدا يۈيماس يۈزىنى.
يۈيدۈغا بەس سالمىسا،
ئۈنىمايدىكەن بولمىسا.
يۈيدۈنىڭ ئىشى تولا،
يېتىشەلمەس يالغۇزلا.
ئۆتۈن يارسا سۇ تۇرغان،
خېمىر ئەتسە، كىر تۇرغان.
ھېرىپ ھالى قالماسكەن،
ئاڭا ئارام بولماسكەن.

ئايلار - ئايىنى قوغلىشىپ،
يىللار - يىلنى قوغلىشىپ،
يۈيدۈ قىزمۇ لەپپىدە،
بوي تارتىپتۇ گۈپپىدە.
ھوسنىگە تولۇپ قاپتۇ،
زىبا قىز بولۇپ قاپتۇ.

كۆنلەر ئۆتۈپ بىر كۈنى،
سودىگەرنىڭ خوتۇنى،

كاپىشىپ، نەچچە سىلكىشلەپ،
تاغدىن ئۆتۈن ئەپكەل دەپ
بوزەك قىلىپ ئاچىزنى،
ھەيدىگەنمىش شۇ قىزنى.

تاغ ئىكەنمىش ئورمانلىق،
غول جىراسى تۇمانلىق،
قىزچاق مىڭبىر ئېگىشىپ،
ئۆزى بىلەن كېڭىشىپ،
ئۇ ياندا ئۆتۈن كەسلەپ،
بۇ ياندا ئۆتۈن كەسلەپ،
ئۆزى بولدى دىگىچە،
ئۆتۈن يىققان چۈشكىچە.

بىر دەرەخنىڭ بويىدا،
ئولتۇرۇپتۇ سايىدا.
ئاسماق - ئاسماق ماڭگۈسى،
ئىمىش شىردىن مۈشۈسى.
ئۈزەي دىسە قول يەتمەس،
چىقاي دىسە بوي يەتمەس.
پىچىرلاپتۇ: مۇبادا
يىگىت بولسا دۇنيادا،
دىگىنىمگە بىر كونسە،
مۈشۈنى ئۈزۈپ بەرسە،
يۈرگىنچىلىك سارغىيىپ،
توي قىلاتتىم مەن غېرىپ.

— پەرى - پەيكەر ئۇزىڭىز،
راستمۇ مۇشۇ سوزىڭىز؟
دەپ دەرەخنىڭ كەينىدىن،
سادا چىققان غايىپتىن.

قىزچاق ھەيران بولغانچە،
ياقىسىنى تۇتقانچە،
شاخ - شۇمبىنى قايرىسا،
بىر يىلانىمىش قارىسا.
ئاستا داجىيىپ كېتەي دەپ،

تەلەتىنى كورمەي دەپ،
شۇ نىيەتكە كەپتىمىش،
لېكىن ئىلان دەپتىمىش:
يىگىت ئىدىم ئەسلى مەن،
ئادەمزات نەسلى مەن.
ئىرغاتسام مەن ئىرغاتسام
دەرەخنى مەن ئىرغاتسام،
ئېشىكىڭىزغا ئاش بولسام،
غەمگۇزار يولداش بولسام.

ۋاپاغا - ۋاپا قىلىپ،
ۋەدىگە ۋاپا قىلىپ،
قىز يېتىشىپ ماڭگۇغا،
توي قىلغانىمىش ئۇنىڭغا.

ئويگە كەلسە كەچقۇرۇن،
چوقان سېلىپ ئۇ خوتۇن:
چىق ئويۇمدىن پات، دەپتۇ،
تارتقۇلۇقنى تارت، دەپتۇ.

شۇنداق قىلىپ قوغلىنىپ،
ھەر ئىككىسى موڭلىنىپ،
مېڭىپ ئاخىر توختاپتۇ،
بىر تاغدا ماكانلاپتۇ.
تاغ تۇۋىدە ئوي قىلىپ،
تېزەك قالاپ چوغ قىلىپ،
يەر تېرىپتۇ بۇ يىلان،
سۇ ئېچىپتۇ بۇ يىلان.

بىر كۈنىسى پاراڭدا،
يىلان دەپتۇ پىغاندا:
جادۇگەرنىڭ سېھرىدىن،
ھىلىسىدىن - مىكرىدىن،
مىڭ بالاغا ئۇچرىدىم،
ھەر بالادا ئولمىدىم.
مېنى ھاپاش ئەتسىڭىز،
نەچچە تاغدىن ئوتسىڭىز،
بەش كۈنچە ئاچ يۈرسىڭىز،
بىر دەريانى كورسىڭىز،
شۇدۇر دەردىم داۋاسى،
شۇدۇر رەنجىم شىپاسى،

ماقۇل بوپ قىز يول يۈرۈپ،
يول يۈرسىمۇ مول يۈرۈپ،
شۇندىن - شۇنىغا كەلگەنمىش،
ئېرىدىن سوز كۈتكەنمىش،
— مەن چومۇلەي باش ياقتا،
سىز چومۇلۇڭ ئاياقتا،
ئالتۇن رەڭلىك بىر نەرسە،
كۆمۈچ رەڭلىك بىر نەرسە،
ئېقىپ كەلسە تۇتماڭ سىز،
بىلىپ - بىلمەي ئالماڭ سىز.
دەپتۇ ئېرى باشتىلا،
تاپمىسۇن دەپ بىر بالا.

يۇيىدۇ سۇغا چۈشكەنمىش،
غولاچ تاشلاپ ئۈزگەنمىش.
سۇنىڭ يۈزى ۋاللىداپ،
كۆمۈچ كەمەر پاللىداپ،
ئاستا ئېقىپ كەلگۈدەك،
يۇيىدۇ "ھەتتەڭ!" دىگۈدەك.
ئىككى خىيال بولۇپتۇ،
لېكىن سوزدە تۇرۇپتۇ.

بىر چىنە لەيلەپ - لەيلەپ،
بىر ئىگىزلەپ، بىر پەسلەپ،
قېشىغىلا كەلگەنمىش،
ئۇ ھەم تۇتاي دىگەنمىش،

مەيلى نىمە كورسەم دەپ،
نىمە بولار ئالسام دەپ،
قولىنى بىر سوزغانمىش،
بۇ قول غايىپ بولغانمىش.
چوقان سەپتۇ شۇئاندا،
پەيدا بوپتۇ ئەر ياندا.

— ئالماڭ دىسەم ئېلىپسىز،
ئەجەپ يامان قىلىپسىز،
دەپتۇ شۇنچە قايغۇرۇپ،
ئىچ - ئىچىدىن ئاھ ئۇرۇپ.
كەمەر - كەمەر ئەمەسكەن،
چىنە - چىنە ئەمەسكەن،
جادۇگەرنىڭ سېھرى،
قاسىراق ئىمىش ھەربىرى،
يوغان ئېچىپ ئاغزىنى،
شۈمۈرۈپتۇ يەلكىنى،
سۇنداق قىلسا بىر پەستە،
قول چىقىپتۇ مىڭ تەستە.
ئورۇلۇپتۇ خوشلۇقتىن،
چورۇلۇپتۇ خوشلۇقتىن،
ئايىلىنىۇ، ئۇزىمۇ،
تەندۇرۇست بوپ تازىۋۇ،
يىتىپ كەلسە مەلىگە،
قاراپ باقسا كەپىگە،
كەپىسىنىڭ ئورنىدا،

تۇرغىدەك ساراي - ئوردا،
كۆلۈپ مۇرات غۇنچىسى،
شات ياشاپتۇ ئىككىسى.

ئاڭلاپتۇيۇ - ئاڭلاپتۇ،
دەللە بۇنى ئاڭلاپتۇ.
دەسلەپ ئۆسەك گەپ دەپتۇ،
كېيىن بىلىپ "خەپ!" دەپتۇ.
دەپتۇ: خانىش مەن بولسام،
قىزىمنى خانقىز قىلسام،
ئالتۇن سارىيىم بولسا،
تۇرغۇن مالىيىم بولسا ...
ئالدىغىمۇ باقماستىن،
ئارقىغىمۇ باقماستىن،
كەم ئەقىل، تەلۋە خىيال،
تاققا كېلىپتۇ دەرھال.

ئورمان تۇرگەن قاپاقنى،
سۇر باسقانىمىش ھەرياقنى.
ۋەسۋەسىدە چورگىلەپ،
تـوت پۈكلىشىپ ئومىلەپ،
بىر يىلاننى كورۇپتۇ،
"تاپتىم!" دەپتۇ كۈلۈپتۇ.
بوينىغا سېلىپ زەنجىر،
ئەكەپتۇ ئويگە ئاخىر.

دەپتۇ: قىزىم بارمىتىڭ؟
كەلدى تەلەي، ئامىتىڭ!
سەت دىمەستىن تېگىۋال،
بىر توشەكتە يېتىۋال.
ئالتۇن دىسەڭ ئۇنىڭدا،
كۈمۈچ دىسەڭ ئۇنۇڭدا!
سوزلىرىمگە كىر ئەددى،
چىمىلداققا كىر ئەمدى ....

يېرىم كېچە بولماستىن،
قىز تووۋلاپتۇ تىنماستىن:
"— ۋاي ئاپا! ۋاي پەندىيات،
قۇتقۇز مېنى ئەمدى پات.
پۇتۇمدىن يۇتار بوادى،
جىنىممۇ چىقار بولدى."
ماراپ تۇرۇپ ئاپىسى،
دىگۈدەك: "يوق ھېچقىسى.
پۇراپ قويسا پۇتۇڭنى،
سەت چىقارما ئۈنۈڭنى!"

قىزى يەنە بىر كەمدە،
چىقىراپتۇ ئەلەمدە:
"ئىككى پۇتۇم ئاغزىدا،
جىنىم ئاپا ئەلۋىدا!"
ئاپىسى دەر: "سويگىنى،
يىلان غوجام كويگىنى."

قىزى يەنە دەپتىمىش:
"يىلان مېنى يەمدىمىش.
كانىيىمغا قالدى ئاز،
قۇتقۇزمامسەن، پات قۇتقاز!"
ماراپ تۇرۇپ ئاپىسى،
دىگۇدەك: "يوق ھېچقىسى.
يۇتۇۋەتسۇن غۇپپىدە،
غەم تارتمىغىن بىھۇدە،
ئەرتە - تاڭلا تۇرسەن،
بىرخان ئايىم بولسەن،
ئالتۇن تاجىڭ بېشىڭدا،
پاياندازلار ئاستىڭدا!"

ماراپ باقسا تاڭ سەھەر،
قىزدىن يوقمىش ھېچ خەۋەر.
يىلان يەردە ياتقىدەك،
يوغىناپتۇ قورقۇدەك ...

1980 - يىل 4 - ئاي، شىشۇاڭبەننا - جىنخۇڭ.

مۇقاۋىسىنى مەخسۇت روزى ئىشلىگەن
قىستۇرما رەسىملىرىنى غازى ئەمەت

帆
（维吾尔文）
博格达·阿不都拉 著
责任编辑：亚 生
责任校对：伊布拉音
新疆青年出版社出版
新疆新华书店发行
新疆新华印刷厂印刷
787×1092 毫米 1/32开本5,875印张
1983年9月第1版 1983年9月第1次印刷
印数：1—6,000
一书号：M10124·66 定价：0.35元

2